

**ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА
2007-2013**

ОБЩИНА ВЪРБИЦА

***Общински план за развитие на Община Върбица
за периода 2007-2013 година***

ЮНИ 2005 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Природен потенциал и фактори за развитие.....	4
2. Икономическо развитие на община Върбица.....	5
Промисленост.....	5
Туризъм.....	7
Селско стопанство.....	8
Горско стопанство.....	17
Населени места.....	18
3. Общински бюджет.....	20
Собствени приходи.....	20
Субсидии.....	21
Разходи по функции.....	22
4. Социална сфера.....	24
Население.....	24
Безработица.....	31
Здравеопазване.....	35
Образование.....	36
Социални дейности.....	40
Неправителствен сектор.....	44
Младежки дейности.....	44
Култура.....	45
5. Техническа инфраструктура.....	48
Водоснабдяване.....	49
Канализация.....	50
Хидромелиоративна мрежа.....	50
Транспортна мрежа.....	51
Общинска пътна мрежа.....	51
Републикански пътища на територията на община Върбица.....	53
Енергоснабдяване и енергопотребление.....	55
Газоснабдяване.....	56
Комуникационни мрежи.....	56
Жилищен фонд.....	56
Устройствено планиране.....	57
6. Околна среда.....	58
Отпадъци.....	58
Защитени територии и биоразнообразие.....	60

Фауна.....	60
Защитени територии.....	62
SWOT анализ на община Върбица.....	64
Стратегическа част.....	66
I. Визия.....	66
II. Стратегически цели.....	66
III. Специфични цели.....	67
IV. Мерки.....	68
Индикативна финансова таблица.....	77
Изпълнение, наблюдение и актуализация на Общинския план за развитие.....	79
I. Изпълнение на плана.....	79
II. Мониторинг/наблюдение, оценка и актуализация.-...	80
III. Актуализация.....	81
Описание на мерките	

1. ПРИРОДЕН ПОТЕНЦИАЛ И ФАКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕ

Община Върбица е разположена в североизточна България, област Шумен. На североизток граничи с община Сунгурларе, област Бургас, а на югозапад с община Котел, област Сливен. От запад и северозапад граничи съответно с общините Омуртаг и Търговище.

Община Върбица има сравнително благоприятно географско положение, което ѝ дава възможност да търси преки контакти в икономическото си развитие с четири съседни областни града. Общината е разположена на раздела между северна и южна България. Според обхвата на районите за планиране, регламентиран с националния план за развитие тя е включена в групата на изостаналите селски райони.

Територията ѝ попада в старопланинската област, в предбалкана и Герловския район, по северните склонове на главната старопланинска верига и Котленско-камчийския район.

Добрите условия за живот, в този район на предбалкана, са обусловили заселването му още от дълбока древност. Тук са оставили следи редица племена и народи: -траки, римляни, славяни и прабългари. Не само живописен, но и богат на археологически и културни паметници е този край. Герловската котловина, в която е разположен и общинския център-гр. Върбица, който е и най-голямото селище, са включени 56 населени места. На юг от гр. Върбица се намира Върбишкия проход, който свързва, чрез първокласния път I – 7, Северна с Южна България. Седловината на Върбишкия балкан, с неговите крепости и калдъръмен път, известна сега като Върбишки проход, се споменава под името "Веригава" още през 679 год. от византийските хронисти, и се свързва с победите на хан Аспарух срещу Византия. Той поселил Северите от предната клисура Веригава на изток, за да пазят близките до ромеите места в района.

Находките, както и могилиите, които се разкопават и разкриват в района, датират от времето на траките, приблизително от III – IV век преди новата ера.

За произхода и името на гр. Върбица, според едно от предположенията, се счита, че то е дошло от наименованието на старинната средновековна крепост "Урвизион", която израснала върху развалините на римската крепост Фабрициус, находяща се в местността "Гайдар камък", където и сега се намират останки от крепостните ѝ стени.

Тук на така нареченото Върбишко градище, разположено на десния бряг на р. "Герила", близо до вливането и в река "Камчия" е била столицата на славянското племе "севери", известно под името ЦИКА / ЧИКА /.

В теснините на обраслия с гори Върбишки проход на 26.07.811 год. става и решителната битка между византийските войски водени от самия

император Никифор и българския владетел Хан Крум. Удържаната победа тук в този бой, става едно от най тежките поражения, които Византия понесла в своята многовековна история.

Община Върбица обхваща територия 419364 кв. км с 16 населени места. Процеса на формиране на селищната мрежа води началото си от древността и в общи линии то е протичало стихийно. Умерено континенталния климат на района предполага доброто развитие на селскостопанските култури, отглеждани тук. Земеделските територии обхващат площ от 148425 дка, а горските такива съответно са 251232 дка, като горския фонд значително превишава и е 59,91 % от цялата територия. Обработваемите земи са около 100000 дка и заемат 23,93 % от общата площ. Необработваемите площи са 20,44 % или 85000 дка от общата земя. Откритите водни територии надхвърлят 24 х. дка. По поречието на р. Камчия има условия за добив на инертни материали – пясък, баластра. Бреговете на язовир “Тича” представляват голям интерес с условия за почивка, съчетана с чист планински въздух, спортен туризъм, риболов и др.

2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА

2.1. Промисленост.

Община Върбица е типична полупланинска селска община. Основната икономическа активност е свързана с дърводобива, дървообработката, шивашката промишленост, хранително-вкусовата промишленост, селското стопанство и търговията. Дървообработващата сфера е представена от малки банцигарници и работилници, които работят предимно като подизпълнители. Като по-прогресиращи фирми в тази сфера / дърводобивна и дървообработващата / може да се посочат:

Фирма	Предмет на дейност	Количество произведена продукция	Брой заети
“Паркет “ ООД гр. Шумен	Производство на паркет, талпи и дървени въглища		15
ЕТ “ Фидан “ с. Тушовица	Дръжки за метли		6
“ЕРА” ЕООД с. Тушовица	Дърводобив /общо/	20хил.куб. м	12

“ Преславлес “ ЕАД гр. В. Преслав			20
“Престижлес “ ООД гр. Шумен			22
“Престиж – 2000” ООД гр. Шумен			45
“ Боян Бойчев “ЕООД			18

През последните години не се отчита ръст в дърводобива. Залесителните дейности са в размер на 350дка гори- основно широколистни видове. Единствената фирма, която беше рентабилна и работеше със съвременна техника е “ Голд паркет “ ЕООД – собственост на чуждестранен инвеститор. Основно дружеството произвеждаше дъбови бъчви и паркет за САЩ и страните от ЕС, но поради неизяснени причини същата преустанови дейността.

Шивашката промишленост се изразява предимно с малки цехове до 20-30 шивачки, които работят на ишлеме и са подизпълнители на по-големи фирми. Малки фирми в тази сфера са:

ЕТ “ Георги Топчиев ” гр. Върбица – персонал от 25 работника.

ЕТ “ Галина Атанасова “ гр. Върбица – персонал от 12 работника също подизпълнител на “ Магби “ ЕООД гр. Габрово, реализира около 28000 рокли за година. Стоката се изнася за Италия;

ЕТ “ Милан Тасков “ гр. Върбица - персонал от 20 работника – подизпълнител на “ Мехмедов “ ЕООД гр. Омуртаг.

Като по-крупни предприятия в тази сфера са “ Евротекстилс “ ЕООД с. Станянци собственост на гръцки инвеститор. Работят около 180 работника от селата Станянци, Божурово, Чернооково, Крайгорци, Маломир, Нова Бяла река, Бяла река, Тушовица, гр. Върбица и с. Ябланово / общ. Котел /. Средна заплата около 150 лв. Произвежда се дънкови облекла за страните от ЕС. Годишно се реализират около 150хил. бройки готова продукция.

“ Национални дистрибутори “ ООД гр. София през 2004г. закупи от “Юродомус” ООД шивашки цех с капацитет за 400 работника, в момента работят около 50 работника с мизерни заплати.

Друго преуспяващо предприятие в този бранш е “ Дитекс “ ЕООД гр. София с шивашки цех в с. Иваново с около 60 работника предимно от близките села Методиево, Драгановец, Сушина и др.

Тези фирми работят със сравнително съвременна техника, работната ръка е нискоквалифицирана, сградния фонд е морално и физически остарял. Липсва концентрация на целия производствен процес на едно място – отделните операции се извършват в различни по-малки цехове в други населени места, което оскъпява производството.

Хранително-вкусовата промишленост се изразява с няколко малки цеха за производство на закуски, хляб, хлебни изделия и сладкарски изделия в лицето на:

ЕТ “ Билгин Мурафталиев –Ерджан “ с. Бяла река - производство и търговия със сладкарски изделия и тестени изделия. Същата произвежда и реализира продукцията си освен на местна територия и в други общини като: Руен, Смядово, Велики Преслав, Котел и Омуртаг.

ЕТ “ Елитсан Неджати Али “ с. Методиево – също производство и търговия със сладкарски изделия и тестени изделия.

ЕТ” Блъдж” гр. Върбица – производство на закуски.

Състоянието на Дълготрайните материални активи във всички отрасли и подотрасли е изключително лошо. Това води до ниска степен на конкурентноспособност и висока степен на риск.

2.2. Туризм

Община Върбица има условия за развитие на туризъм, което се обуславя от редица благоприятни предпоставки. Водещите сред тях са Курортен комплекс “ Върбишки проход “ с минерална вода с доказани лечебни качества на стомашночревните заболявания; красивата природа; значителният рекреативен потенциал на привлекателните водни площи на язовир “Тича”.

Много добра база е създадена в Курортния комплекс , който се намира на 5км южно от гр. Върбица, богатата на горска растителност предлага различни условия за отдих.

Изградената материална база в КК “ Върбишки проход “ е с капацитет за общо 1690 легла, разпределени както следва:

- Хотелски комплекс – 100 легла;
- Къмпинг - 120 легла;
- Мотел - 100 легла;
- Лагери за деца - 350 легла

Ведомствени почивни станции -1020 легла.

През последните години се забелязва тенденция на изоставяне на създадената материална база, която не се поддържа и непрекъснато се руши, не се посещава от туристи и почиващи. От 1998г. функционират само туристическата хижа и почиващия дом към болницата в гр. Шумен.

Друга зона за отдих на територията на общината е при язовир “Тича”, където материалната база е около 550 легла, но нейното състояние също не е добро.

Необходимо е в близките години да се възстанови съществуващата материална база, да се поддържа, стопанисва да увеличи качеството на обслужване на туристическия продукт, тъй като посочените курортни места са от основно значение за развитието на местния туризъм и създаване на заетост.

Реализацията на трансграничните инфраструктурни проекти ще разкрият нови възможности за интензивно развитие на международния туризъм в общината

Обобщено, проблемите се свеждат до липса на практика, умения и интерес за активно използване на богатия потенциал на общината за развитие на туризма като важен елемент на общото развитие. Вътрешният и международният туризъм и съпътстващата го туристическа индустрия в редица от своите направления - краткосрочния активен отдих; рекреативния, маршрутно-познавателния, историческия туризъм; крайпътното туристическо обслужване; бизнес туризмът и луксозния международен ловен туризъм имат значителен потенциал за развитие в община Върбица..

2.3. Селско стопанство

Община Върбица обхваща територията на 18 землища на две от които –с.Виница и с.Староселка , след завиряването на язовир “Тича” населението беше изселено, а селищата останаха под водата. Поради полупланинския характер на терена на общината и голямата разпокъсаност на парцелите, след настъпилите промени в селското стопанство, през последните години значителен дял от земеделските земи не се обработват и пустеят. В този отрасъл основно са застъпени зърнено фуражните култури – пшеница, ечемик, царевица и други. Налага се тенденция за утвърждаване в района дела на техническите култури в рамките на 6500 – 7000 дка.Основни представители тук са слънчогледа, тютюн ориенталски, тикви за семе, кориандър и други. Според конюнктурата на пазара за различните години в структурата на растениевъдните култури са застъпвани още : главесто зеле, краставици корнишони, захарно цвекло, домати, пипер и други. Основно растениевъдния сектор е насочен главно към осигуряване фуражния баланс на животновъдството в района.

В община Върбица разпространение имат светлосивите и сиви горски почви от IV и V категория. На отделни масиви в с. Методиево, Иваново и Маломир на малки участъци има и III категория земеделски имоти.

В южната част на землището на общината в района на с.Тушовица, Бяла река, Нова Бяла река, гр.Върбица, Чернооково, Крайгорци, Сушина и

Ловец имат дял и земите от VII – X категория, площите на които се считат като неподходящи и неефективни за нуждите на селското стопанство. На такива площи земеделското производство не е рентабилно, добивите са много ниски. За тях са подходящи етеричномаслените култури, като лавандулата, която в определени периоди е заемала значителни площи, достигайки през 80 –те години 1500 дка.

Природните дадености на района позволяват отглеждането и на трайни насаждения – сливи, вишни, малини и други. В областта на растениевъдството, това е и вярната посока на развитие за района, в съчетание с фуражопроизводството и дребното зеленчукопроизводство, което ще доведе до повишаването на заетостта, чрез създаването на нови условия за работа.

Сравнително ограничен е броят на регистрираните земеделски производители от община Върбица. Недостатъчната информираност за изискванията, които трябва да се спазят при влизането ни в Европейския съюз и може би една от причините за това.

В община Върбица интерес представляват земите от ОПФ с площ 50 – 100 дка и нагоре. Разпокъсания характер на същия , пречи той да може да бъде усвоен напълно и раздаден на нуждаещите се. Във връзка с това е налице необходимостта от разработването на комасационен план с цел усъвършенствуване на земеделските имоти.

Размера на необработваемите земи спрямо обща земеделска земя е доста смущаваща за населените места, като с.Сушина, Крайгорци, Божурово, Чернооково и Тушовица, където тя достига до 80 – 90 %. Повечето от тях като Божурово, Чернооково, Върбица и Тушовица представляват терасирани територии на изоставени трайни насаждения под балкана, разположени на ниско продуктивни ерозирани терени.

Тези цифри съпоставени към данните от периода 1999 – 2000 год. показват известна тенденция на намаляване, макар и слабо на необработваемите площи за сметка на постепенното увеличение на посевните площи като цяло. В някои от населените места местни земеделски стопани преодоляха затрудненията в дейността си и в момента се разширяват, като наемат земи по 1000 -2000 и по-вече декари.

Б А Л А Н С
НА ЗЕМИТЕ В ОБЩИНА ВЪРБИЦА ПО НАЧИН НА
ТРАЙНО ПОЛЗУВАНЕ

Начин на трайно ползуване	Землище гр.Върбица		Землище с.Божурово	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %
Нива	8141,535	10,74	2983,738	29,87
Изоставена нива	4245,857	5,60	-	-
Лозе	204,189	0,27	-	-
Овощна градина	531,570	0,70	1034,251	10,35
Изостав.трайни насаждения	3386,08	4,47	-	-
Пасище, мера	1338,577	1,77	1192,286	11,94

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

Гори	52728,429	69,57	3889,12	38,94
Ливади	-	-	60,595	0,61
Други	8273,198		6,88	828,582 8,29
	75801,963	100,00	9988,572	100,00

Начин на трайно ползуване	Землище с.Бяла река		Землище с.Иваново	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %
Ниви и полски култури	10411,02	15,84	8255,253	32,12
Овощна градина	2280,925	3,47	1304,683	5,07
Инд.култура-лавандула	631,425	0,96	-	-
Изостав.и ерозирани ниви	223,97		0,33	463,708 1,80
Гори в земед. Земи	2514,011		3,83	236,406 0,92
Гори	39899,94		60,73	11654,686 45,34
Ливади	203,099	0,31		61,169 0,24
Пасище, мера	4489,345		6,83	1370,476 5,33
Язовир	721,026	1,10		- -
Лозя	-			167,741 0,65
Други	4324,977		6,60	2188,303 8,53
	65699,738	100,00	25702,425	100,00

Начин на трайно ползуване	Землище с.Конево		Землище с.Крайгорци	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %
Ниви и полски култури	5036,439		50,70	652,667 6,21
Загrevени и изост.ниви	729,753	7,35		1017,573 9,68
Овощна градина	201,708	2,03		- -
Изоставени трайни насаждения	111,044	1,12		272,064 2,59
Пасища, мера	1638,160		16,49	794,903 7,56
Ливади	144,477	1,45		- -
Гори	-			7203,421 68,52
Други	2071,892		20,86	572,376 5,44
	9933,473	100,00	10513,004	100,00

Начин на трайно ползуване	Землище с.Кьолмен		Землище с.Ловец	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %
Ниви	2658,199		44,93	4280,515 29,03
Ливади	55,480	0,94		- -
Изоставени ниви	28,729		0,49	- -
Пасище, мера	217,193		3,67	2315,81 15,70
Язовир	2156,559	36,45		5464,505 37,06
Гори	-			952,283 6,46
Други	799,703		13,52	1731,617 11,75
	5915,860	100,00	14744,730	100,00

Начин на трайно ползуване	Землище с.Маломир		Землище с.Менгишево	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %
Ниви и полски култури	5038,76	44,28		6918,818 59,39
Затревена нива	-			31,176 0,27
Овощна градина	208,080	1,83		19,061 0,16

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

Изостав.трайни насаждения	858,703	7,55	-	-
Ливади	36,173	0,32	16,886	0,14
Пасища, мера	499,186	4,39	1983,508	17,02
Язовир	96,280	0,85	1128,689	9,69
Гори	2581,974	22,69	-	-
Други	2058,468	18,09	1552,117	13,33
	11377,624	100,00	11650,255	100,00

<u>Начин на трайно ползуване</u>	<u>Землище с.Методиево</u>		<u>Землище с.Нова Б.река</u>	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %
Ниви	9075,061	37,77	3521,259	12,46
Овощна градина	55,934	0,23	718,993	2,55
Изоставени ниви	-	-	1608,245	5,69
Гора в земеделски земи	-	-	18,892	0,07
Гори	11140,226	46,36	19619,562	69,46
Лозя	277,714	1,16	-	-
Ливади	34,443	0,14	110,216	0,39
Пасище, мера	1723,382	7,17	861,025	3,05
Други	1723,446	7,17	1786,945	6,33
	24030,206	100,00	28245,139	100,00

<u>Начин на трайно ползуване</u>	<u>Землище с.Станянци</u>		<u>Землище с.Сушина</u>	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %
Ниви	2797,043	38,33	3802,230	11,59
Затревени ниви	574,35	7,87	2184,006	6,66
Овощна градина	208,846	2,86	-	-
Изостав.трайни насаждения	220,143	3,02	-	-
Пасище, мера	2063,332	28,28	157,405	0,48
Ливади	-	-	68,224	0,20
Гори	-	-	22293,579	67,98
Язовир	-	-	2266,946	6,91
Други	1432,89	19,64	2032,941	6,18
	7296,604	100,00	32796,331	100,00

<u>Начин на трайно ползуване</u>	<u>Землище с.Виница</u>		<u>Землище с.Чернооково</u>	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %
Ниви	2683,993	7,39	2391,020	16,46
Изоставени,ерозирани ниви	174,519	0,48	45,877	0,32
Гори	25227,615	69,47	9385,553	64,60
Язовир	5618,642	15,47	-	-
Пасище, мера	1744,129	4,80	1429,27	9,84
Ливади	-	-	93,033	0,64
Други	864,101	2,39	1183,444	8,14
	36312,999	100,00	14528,197	100,00

<u>Начин на трайно ползуване</u>	<u>Землище с.Тушовица</u>		<u>Землище с.Староселка</u>	
	Площ в дка	площ %	Площ в дка	площ %

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

Ниви	5508,902	8,93	475,191	4,08
Пасище, мера	1795,279	2,91	1425,425	12,25
Изост.трайни насаждения	17811,23	2,88	-	-
Гори	44680,575	72,45	6477,690	55,66
Язовир	1119,427	1,82	2945,824	25,31
Други	6786,556	11,01	313,432	2,70
	61671,862	100,00	11637,562	100,00

От изложените данни в приложените справки за баланса на земите в общината по начин на трайно ползване, се открояват няколко основни момента, характеризиращи населените места и района като цяло.

В землищата на селата, разположени в източната и южна част, като Сушина, Тушовица, Чернооково, Крайгорци, Нова бяла река, Винаца главно територията им е заета от гори -60 – 70 %. Други като с.Кьолмен, Ловец, Сушина, Староселка и Тушовица са заети от водни площи на язовир “Тича” ,достигащи 36 – 40 % от територията им. Водното огледало на язовир “Тича” обхваща площ от 23036 дка, които изцяло са разположени на наша територия

Голям е дялът на изоставените и необработваеми ниви и стари трайни насаждения, които като в с.Крайгорци например достига до 15 % от землището. Това са места, които по пътя на бъдеща рекултивация могат по различни начини отново да се облагородят и върнат в продуктивни такива с което ще се увеличи селскостопанския фонд.

В по- равнинната част на общината, в землищата на селата Кьолмен, Менгишево, Методиево и Конево преобладаващата част от имотите се обработват 80-90 % .

Мерите и пасищата, които заемат дял от общия размер на земята до 20 % , определят възможностите и тенденциите за развитие на животновъдството в района.

С П Р А В К А
ОТНОСНО БАЛАНСА НА ОБЩИНСКАТА ЗЕМЯ В ОБЩИНА ВЪРБИЦА И ОТДАВАНЕТО Й
ПОД НАЕМ И АРЕНДА ПРЕЗ СТОПАНСКАТА 2001-2002 год.

№ по ред	Населено място	ОПФ за отдаване под наем през стопанската 2001-2002 год.- общо	Обработваема земя - дка	Отдаден ОПФ през стопанската 2001-2002 год.дка
1	Върбица	4283	620	126
2	Станянци	751	300	111
3	Чернооково	1169	238	177
4	Божурово	2765	500	23
5	Крайгорци	1569	490	36
6	Менгишево	2790	779	443
7	Кьолмен	149	50	-

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

8	Конево	2058	337	27
9	Ловец	1897	144	5
10	Сушина	449	348	140
11	Методиево	2496	430	291
12	Иваново	2137	344	5
13	Бяла река	5529	973	446
14	Тушовица	2967	455	250
15	Маломир	1545	695	115
16	Нова Бяла река	249	51	51
	Общо	32803	6754	2246

С П Р А В К А
ОТНОСНО БАЛАНСА НА ОБЩИНСКАТА ЗЕМЯ В ОБЩИНА ВЪРБИЦА И ОТДАВАНЕТО ѝ
ПОД НАЕМ И АРЕНДА ПРЕЗ СТОПАНСКАТА 2002-2003 год.

№ по ред	Населено място	ОПФ за отдаване под наем през стопанската 2002-2003 год.- общо	Обработваема земя - дка	Отдаден ОПФ през стопанската 2002-2003 год.дка
1	Върбица	4283	639	86
2	Станянци	751	370	113
3	Чернооково	1169	238	45
4	Божурово	2765	500	17
5	Крайгорци	1569	490	36
6	Менгишево	2790	774	718
7	Кьолмен	149	50	-
8	Конево	2058	342	23
9	Ловец	1897	144	5
10	Сушина	449	140	155
11	Методиево	2496	430	64
12	Иваново	2137	344	5
13	Бяла река	5529	987	356
14	Тушовица	2967	529	259
15	Маломир	1545	694	153
16	Нова Бяла река	249	52	25
	Общо	32803	6723	2060

С П Р А В К А
ОТНОСНО БАЛАНСА НА ОБЩИНСКАТА ЗЕМЯ В ОБЩИНА ВЪРБИЦА И ОТДАВАНЕТО ѝ
ПОД НАЕМ И АРЕНДА ПРЕЗ СТОПАНСКАТА 2003-2004 год.

№ по ред	Населено място	ОПФ за отдаване под наем през стопанската 2003-2004 год.- общо	Обработваема земя - дка	Отдаден ОПФ през стопанската 2003-2004 год.дка
1	Върбица	4277	1463	919
2	Станянци	751	370	129
3	Чернооково	1169	238	35
4	Божурово	2765	500	44
5	Крайгорци	1569	490	46

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

6	Менгишево	2790	774	618
7	Кьолмен	149	50	1
8	Конево	2058	342	29
9	Ловец	1897	144	19
10	Сушина	449	220	141
11	Методиево	2496	430	278
12	Иваново	2137	344	-
13	Бяла река	5229	729	331
14	Тушовица	2967	529	257
15	Маломир	1545	694	161
16	Нова Бяла река	249	92	60
	Общо	32497	7409	3068

От представения баланс на общинския поземлен фонд в приложените по-горе справки е видно, че от общо 32500 дка ОПФ за периода 2002 – 2004 год., само 25 % от същия е обработваем – 7400 дка, от които средногодишно, реално се отдават под наем и аренда 30 %. Тук възможности за увеличаване размера на арендованата земя са много минимални, поради факта, че в по-голямата си част това са земи на маломерни площи и неидентифицирани имоти.

С П Р А В К А
ЗА ПОСЕВНИТЕ ПЛОЩИ НА ОСНОВНИТЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ
КУЛТУРИ И ПОЛУЧЕНИЯ СРЕДЕН ДОБИВ
ОТ ТЯХ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2002 – 2004 год.

Култури Дка /среден добив	2002			2003			2004		
	дка-тона-среден добив			дка-тона-среден добив			дка-тона-среден добив		
1.Пшеница	16300	4314	265	16705	3508	210	15870	5395	340
2.Ечемик	5400	1241	229	4720	755	160	2711	914	337
3.Слънчоглед	11430	1143	100	5400	486	90	5200	572	110
4.Царевица	4930	1824	370	1453	363	250	4796	2206	460
5.Тютюн ориенталски	227	29	126	285	37	130	275	47	170
6.Тритикале	305	105	300	38	18	475	250	100	400

В структурата на посевните площи, видно от приложената справка, главно място заемат зърненожитните и фуражни култури – пшеница, ечемик, царевица и други, на които делът достига до 60 % от общия посевен фонд. Втори по степен на значение и площ са маслодайните и технически култури- слънчоглед маслен и ивичест, тютюн ориенталски и лавандула, чиято площ е около 25 – 30 %.

Незначителен е делът на зеленчуците и ягодоплодните култури. Същите се отглеждат на малки терени предимно по поречията на протичащите реки и микроязовири.

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

Справка за броя на животните населени места за периода 2001г – 2004г

№ по ред	Населени места	Едър рогат добитък				Овце			
		2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
1	Върбица	174	240	220	240	580	850	1700	1780
2	Маломир	310	323	440	480	350	440	500	424
3	Нова Б. река	450	400	350	317	800	900	900	819
4	Бяла река	330	300	250	295	1328	2000	1350	1330
5	Тушовица	340	270	190	257	1240	1280	1330	1535
6	Станянци	343	407	371	423	976	1100	1070	1024
7	Божурово	85	75	86	147	250	360	360	445
8	Чернооково	120	125	140	175	320	470	510	360
9	Крайгорци	95	115	118	115	300	350	360	335
10	Кьолмен	30	40	45	30	70	55	100	135
11	Менгишево	240	265	260	240	580	710	660	605
12	Конево	130	140	200	265	300	630	650	1020
13	Ловец	200	133	155	196	400	590	700	580
14	Сушина	100	140	120	102	200	220	200	355
15	Методиево	222	280	245	287	300	367	310	398
16	Иваново	133	140	130	250	330	390	300	325
	Всичко	3302	3393	3320	3819	8294	10712	11000	12090

№ по ред	Населени места	Кози				Свине			
		2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
1	Върбица	300	265	300	300	73	206	311	60
2	Маломир	60	80	72	72	-	-	-	-
3	Нова Б. река	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Бяла река	248	260	200	230	365	321	297	320
5	Тушовица	260	230	210	240	90	110	20	30
6	Станянци	141	126	131	116	356	275	340	101
7	Божурово	100	95	95	110	2	28	15	49
8	Чернооково	120	115	110	110	-	-	-	-
9	Крайгорци	30	35	42	60	42	80	90	10
10	Кьолмен	5	6	6	6	-	-	-	-
11	Менгишево	65	75	75	170	87	21	14	7
12	Конево	130	150	140	140	10	23	23	6
13	Ловец	180	120	120	130	20	15	-	15
14	Сушина	120	80	80	170	70	80	60	120
15	Методиево	165	130	128	156	62	144	185	90
16	Иваново	210	209	212	212	50	40	36	65
	Всичко	2134	1976	1921	2222	1227	1343	1391	873

№ по ред	Населени места	Птици				Пчели			
		2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
1	Върбица	900	950	750	750	45	30	128	128
2	Маломир	1000	1000	1000	1000	30	30	33	33
3	Нова Б. река	800	700	700	700	30	25	20	20
4	Бяла река	1500	3000	2200	2200	120	100	108	108
5	Тушовица	496	4520	3780	2500	160	190	235	235
6	Станянци	1097	900	1070	1070	41	76	72	72
7	Божурово	840	860	960	960	25	27	29	29
8	Чернооково	500	300	370	370	29	25	31	31

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

9	Крайгорци	300	250	350	350	40	30	17	17
10	Кьолмен	80	40	60	60	40	50	20	20
11	Менгишево	1000	906	1070	1070	7	7	28	28
12	Конево	300	100	500	500	20	15	17	17
13	Ловец	600	400	800	800	50	120	71	138
14	Сушина	800	800	1500	1000	50	-	100	100
15	Методиево	912	920	910	910	115	83	45	45
16	Иваново	270	900	900	900	25	28	14	14
	Всичко	16559	16546	16920	15140	827	836	968	1035

Цитираните отчетни данни в приложените справки за периода 2001-2004 година за състоянието на животновъдството в община Върбица за някои сектори, като овцевъдство и говедовъдство бележат определен ръст съответно с 50 % и 14 %. При птиците и козите се наблюдава задържане на нивото на отглежданите бройки, докато в свиневъдството е регистриран спад с 30 % .

Наличните мери и пасища, съчетани с условията на природната среда на района съдействат за благоприятното развитие на този отрасъл и ще оказват и за в бъдеще решаващо значение в процеса на цялостното стабилизиране на животновъдството в община Върбица.

В тази връзка, чистата околна среда, полупланинския характер на територията, в съчетание с останалите климатични характеристики на района, очертават неограничени възможности за развитие на пчеларството и рибовъдството. Тук , също така като цяло, в сферата на животновъдството се наблюдава процес на постепенно връщане към земеделско производство на хора от различни сфери и категории, които възстановяват стари стопански сгради, разширяват съществуващи такива, закупуват животни и други.

Лошо е състоянието на дълготрайните материални активи на всички представители в този отрасъл от общинската икономика.

Животновъдството е застъпено главно в частния стопански двор на дребните земеделски производители. В с. Иваново, в базата на ЗК”Бъдеще” от две години тече процес на възстановяване на кравите. Тук чрез външен за района инвеститор “Интерес-2000” София се извършва ремонт на стария сграден фонд и закупуване на животни. В тази ферма вече се отглеждат 150-200 броя новозакупени дойни крави с приплодите. В с.Ловец кооперацията запази част от овцевъдството, като сега тук в стопанския двор се отглеждат 250 броя овце. В с.Конево, Нова Бяла река, Бяла река също така има стопани отглеждащи над 100 броя овце майки в специализирани ферми.

Окрупняването при овцевъдството в района бавно, но сигурно бележи благоприятна тенденция. Условията в община Върбица способстват за развитието на този сектор на принципа - планинско животновъдство с продължително пасищно отглеждане.

2.4. Горско стопанство

Държавно лесничейство “Върбица” гр.Върбица е разположен на територията на Община гр.Върбица. Общата площ на горския фонд в района на дейност на лесничейството възлиза на 18 649.2 ха, от която : иглолистни – 2540,9ха., широколистни високостъблени-11412,2ха., реконструкции-1548,9ха., издънкове за превръщане 2977,7 ха.,нискостъблени-169,5ха. По собственост площта се разпределя, както следва: държавна собственост-18201,5ха (97,6%), частна собственост-273,2ха.(1,5%), временно стопанисвани от общината-174,5ха.(0,9%).

Общия запас на дървесина е 3 285 302 м³ маса, както следва по видове собственности:

- Държавни гори - 3 212 832 м³
- Частна собственост - 40 567 м³
- Гори- временно стопанисвани от Община Върбица - 31 903 м³

Средногодишното ползване по ЛУП (за периода от 2001 до 2011година) в ДГФ по категории дървесина за лесничейството е 55655м³ стояща маса, 46620м³ лежаща маса, от която: едра строителна – 10912м³ , средна строителна 8716м³ , дребна строителна – 5430м³ и дърва 21562м³ а по видове гори е както следва: иглолистни – 8945м³ и широколистни – 46710 м³ .

Средно годишно ползване по ЛУП	Добито в плътни м ³			
	2001г.	2002г.	2003г.	2004г.
Иглолистна дървесина	3426	7212	5110	1909
в т.ч. едра строителна	336	630	632	322
Широколистна дървесина	8620	34182	26664	25141
в т.ч. едра строителна	5041	13932	7395	7467
ОБЩО :	12046	41394	31774	27050
в т.ч. едра строителна	5377	14562	8027	7789

Към 31.12.2004г. на територията на Държавно лесничейство- Върбица са регистрирани :

- 4 /четири/ броя дървообработващи обекта с преработване на дървесина около 3000 пл.м³ с основна вид дейност бичене-производство на талпи; паркетина; дръжки за метли(основно за износ в Гърция) :
  - ЕТ “Фидан” с.Тушовица;
  - “Паркет” ЕООД гр.Върбица;
  - “Коректприм” ЕООД гр.Върбица;

- 4 /четири/ броя дърводобивни фирми със седалище и адрес на управление на територията на общината, регистриран в НУГ – София;
- 11 /единадесет/ броя дърводобивни фирми със седалище и адрес на управление извън територията на общината, регистриран в НУГ – София ;

В района на общината средногодишно около 30 тона се добиват билки и гъби от горския фонд на лесничеството, които донасят на голяма част от населението основния им доход.

2.5. Населени места

Град Върбица: Разположен на I –во класен път 1 – 7 Силистра – Ямбол при подобрена инфраструктурата и ремонт на пътя в отсечката Омуртаговия мост – язовир “ Тича” и Върбишки проход има възможност да стане привлекателен туристически обект. Тук курорта “Минерална вода” разположен на 4 клм от града ,в подножието на балкана, предлага възможности за почивка, лечение и туризъм. Поради редица обстоятелства, свързани с комуникациите и инфраструктурата той не е разработен и е добра основа и интерес за бъдещи проекти и инвестиции.

Градът, въпреки многовековното си съществуване, няма развита промишленост. Основно представители тук са шивашката и дървопреработваща дейности. Фирмите са малки и в шивашкия сектор работят главно на ишлеме.

В града работи земеделска кооперация , която обработва част от земите на собствениците, разположени в по-равнинната част. Останалите площи 35 – 40 % към момента пустеят и са се превърнали в ерозирани терени, пасбища за животните. Безработицата е 40 %, включва главно хора с основно и средно образование.

Селата Крайгорци, Чернооково, Божурово и Станянци разположени на запад от гр. Върбица под балкана. Основен поминък на населението тук е животновъдство, съчетано с отглеждане на фуражи- царевица, люцерна, пшеница, ечемик и други.

В с. Станянци работи цех за дънково облекло. Тук в областа на растениевъдството освен фуражни култури отглеждат ягоди при полски неполивни условия и тютюн ориенталски.

В с. Станянци има 2-3 ферми отглеждащи по 150-200 броя свине източно-балканска порода, отглеждани почти изцяло пасбищно.

В този район младите, които основно са безработни в по-голямата си част, постоянно са принудени да емигрират в желанието им да намерят някаква работа за издръжка на семействата им. От този край има хора в Украйна, Германия, Белгия, Турция ,Испания, Гърция и други места по света.

По програма “Пледж” в с.Божурово през 2003 год. по проект беше създадена 80 дка вишнева градина, върху земя на собственици. Откриването на цехове в тези села на фирми ще осигури доходи на младите хора, особено на жените.База за това има. В с.Крайгорци преустроеното старо начално училище вече четири години няма наемател.

На север от р.Камчия, която преполовява територията на общината от запад на изток, са разположени селата Менгишево, Конево, Кьолмен, Ловец, Сушина, Иваново и Методиево . В този район те обхващат земи, които са предимно с по – равнинен характер.Почвите тук са по – продуктивни от III, IV и V категория, разположени по поречието на реките Камчия, Палийска и Вардунска. Тук в този район, с изключение на землището на с.Сушина, се обработва почти на 80-90 % от земята. Преобладават зърнено - житните култури, слънчогледа, люцерната за сено, царевица за зърно и др. по дребни полски култури. В землищата на с.Методиево и с.Иваново, в близост до съществуващи стари микроязовири са разположени 280 дка малинови насаждения. По поречието на реките, на малки площи, се отглеждат зеленчуци – зеле късно, домати, пипер,патладжани и др. Лавандулата като етерично маслена култура, също навлиза в списъка на културите за този район с разсадените към настоящия момент 100 дка площи.

В този район действат добре укрупнени животновъдни ферми ,като в с. Иваново – 150-200 крави , в с. Ловец – 250 броя овце, в с.Конево – 350 овце и други. Част от земеделските производители, по различни пътища са успели да се снабдят със земеделска техника и инвентар, което им осигурява възможност за арендна обработка и на допълнителна земеделска земя .

В с.Иваново работи шивашки цех на немска фирма с около 60 работни места. В района няма други промишлени предприятия, а безработицата , сред младите хора е голяма – 20 % .

Бази за откриване на нови дейности има във всички села. Това са неползваните и недовършени обекти на читалище с.Методиево и с. Иваново, Начално училище с.Конево, читалищата в с.Сушина и с.Ловец.

Бреговата ивица на язовир “Тича” , която граничи със селата Кьолмен, Ловец и Сушина дава потенциални надежди на жителите тук перспективата за развитието им като база за местен туризъм , за отдих и риболов.

В този район ,както и останалата част на общината,младите хора нямат трайна заетост и често за да се осигурят доходи, са принудени да търсят работа в страната, като строители по черноморието или в чужбина.

На изток от общинския център в подножието на Стара планина са разположени като във верига с.Маломир, Нова Бяла река,Бяла река и Тушовица. Землищата им обхващат пресечени , често ерозиранни терени със светлосиви горски почви с нисък подпочвен хоризонт. В района няма действащи предприятия, единствено ЕТ”Фидан-Шабан Османов” с.

Тушовица е организирано производство в базата на бившата овцеферма, в цех за дървообработване, прави дръжки за метли и друг дребен инвентар.

Населението от района е ангажирано предимно в животновъдна сфера, говедовъдство и овцевъдство. В с.Бяла река се отглеждат свине – източно-балканска порода. Земеделски земи, в предвид разположението, и характера им в с.Тушовица, част от Бяла река и Маломир в по-голямата си част пустеят. Част от тях вече са обрасли с храсти и са се самозалесили. Младите хора и част от трудовото население работят в бригади към различни фирми в дърводобива.

3. ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ

Община Върбица изготвя своя бюджет, поемайки ангажименти за осигуряване на работа в бюджетните структури, обезпечаване на социалните услуги на населението като това е предвидено в стратегическия план на общината.

Някои от мерките, които се използват за постигането на тези цели:

- мобилизиране и пълноценно използване на местните общински ресурси /човешки, финансови, материални и природни/.
- привличане на национални и чуждестранни инвестиции в общината.
- коопериране и сътрудничество между община Върбица и останалите общини в рамките на сдружения на регионално и национално ниво.

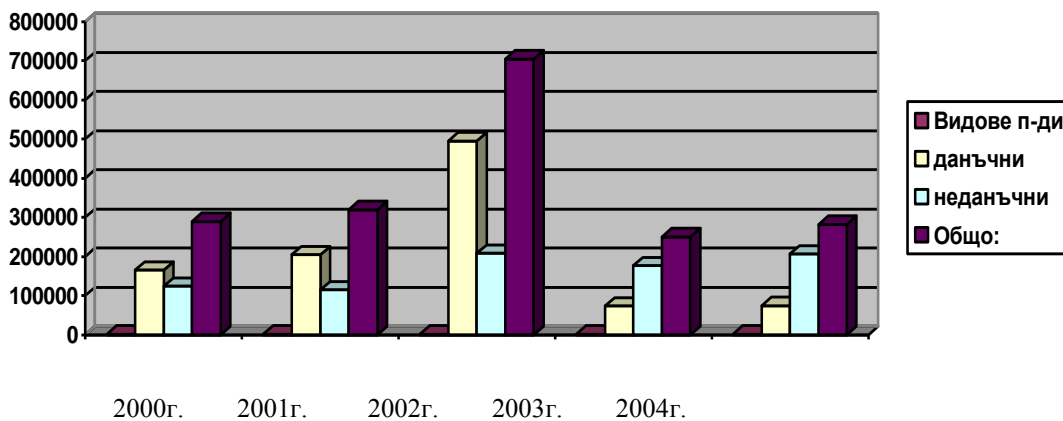
Приходите на община Върбица се формират на базата на собствени приходи и субсидии от Републиканския бюджет. За периода 2000-20004 процентното съотношение между тях е 15:85.

3.1. Собствени приходи

Анализирайки изпълнението на собствените приходи се вижда, че въпреки преизпълнението в сравнение с планираните не се наблюдава рязко повишаване или намаление през годините на анализирания период, що се касае до методиката на тяхното формиране. Изключението се дължи на това, че през последните две години средствата от ДОД постъпват като субсидия от РБ, а не във вид на данъчни приходи. Въпреки това съществува резерв касаещ събираемостта на местните данъци и такси и гласуване на такса битови отпадъци съответстваща на направените за тази дейност разходи.

Структура на приходите на община Върбица

Видове п-ди	2000	2001	2002	2003	2004
данъчни	165249	204823	495545	74334	75401
неданъчни	124521	115323	208555	176677	206971
Общо:	289770	320146	704100	251011	282372

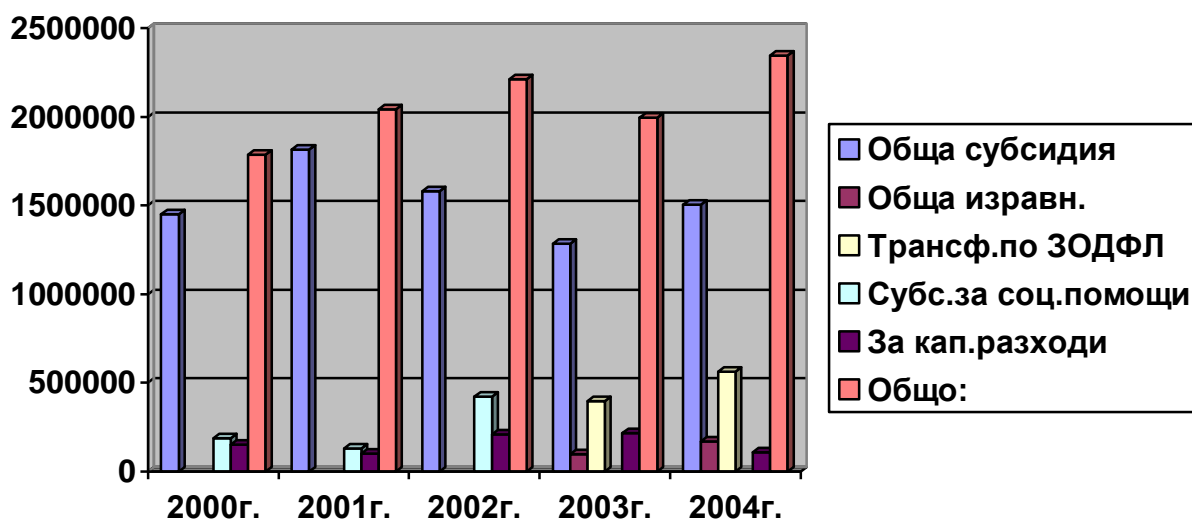

3.2. Субсидии

Субсидиите са изключително важна част за издръжка на общината в рамките на делегираните от държавата дейности

Структура на субсидиите на Община Върбица

Вид субсидия	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.	2004г.
Обща субсидия	1449247	1815626	1578977	1283381	1505338
Обща изравн.				98678	167600
Трансф.по ЗОДФЛ				395796	563284
Субс.за соц.помощи	187384	128200	422800		
За кап.разходи	150000	100000	209000	216999	107881
Общо:	1786631	2043826	2210777	1994854	2344103

Общата субсидия е най-важна за общината като приходоизточник. В нейната динамика през годините на отчетния период не се наблюдава фрапираща разлика, доколкото съществуващата се определя от нарастване на нивото на бюджетните заплати в делегираните от държавата дейности.

Субсидията за капиталови разходи е от особено значение за община Върбица, защото без нея тя не би могла да си позволи да инвестира в подобни размери. От таблицата е видно, че не може да се проследи някаква ритмичност при този вид субсидия, а по-скоро тя се определя на база текущи нужди на общината. С оглед обаче на тези нужди би следвало да се посочи, че решаването на неотложни задачи трудно се вмества в рамките на тази субсидия и по въпроса по-скоро би следвало да се подходи приоритетно за определени инфраструктурни проекти и придобиване на ДМА.

3.3. Разходи по функции

Структура на разходите по функции на община Върбица

наименование на функцията и дейн.	2000	2001	2002	2003	2004
Общо държ. дейн.	340304	411886	446443	471881	534016
в т. ч. общ. админ.	331944	403197	434031	457809	507887
Об съвет	8360	8689	12412	14072	26129
отбрана и сигурност	15578	27204	28515	13274	33933
в т. ч. др. дейн по отбр.			14409	29274	28139
др. дейн по вътр.сиг	15578	27204	14106	1330	5794
Образование	907555	1047030	1129688	1400039	1540348
ОУ	653050	793585	862950	1006075	1036055
извън учил. дейности				24460	
ЦДГ	239615	244068	257005	365070	418600

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

ПДГ	14890	9377	9733	4434	4611
Предуч. подг.					46419
ПУЗ					34663
Здравеопазване	71687	26971	15274	18657	25529
др. дейн по здравеоп.	71687	26971	15274	18657	25529
Соц. осигуряване	759349	658383	1086506	454855	455975
в т.ч.помощи по УНР	264188	192266	286937		
помощи по ППЗСП	429156	392007	680062		
др. обезц и помощи	19836	18198	49137		
общ.с-би и дейн. по СП	34511	43562	57644		
прог, дейн и с-би				429213	425560
ДСП	11658	12350	12726	25642	30415
Жилищно строит.	234587	192431	331096	271960	154744
в т.ч. ВИК	3533	98403	232577	166670	34410
осветление	30852	26926	33590	52547	68538
чистота	200202	67102	64929	52743	51796
Почивно дело	16389	24875	21350	32260	32603
масова физкулт.				2350	4246
субс. за нефинанс.предп	1389	4770	4717	2377	
читалища	15000	18848	15000	26766	27669
обредни домове и помощи		1257	1633	767	688
Иконом. дейности	48613	181539	249666	312719	111590
в т.ч.други дейн. по ик.	8604	8171	10913	10350	20104
поддръжка пътища		142055	209641	203210	82782
общински пазари				99159	8704
Служби по поземл. реф.	40009	31313	29112		
Некласиф. разх.					
Всичко по бюджета	2394062	2570319	3308538	2975645	2888738

От таблицата е видно, че най-голям относителен дял заемат разходите за мероприятия по образованието през отчетния период, следвани от разходите по издръжка на общинската администрация. От 2003г. във функция социално осигуряване има промяна касаеща отделянето от общинския бюджет на службата за социални грижи.

ПРИХОД И РАЗХОД НА ИЗВЪНБЮДЖЕТНИТЕ СМЕТКИ И ФОНДОВЕ ЗА ОБЩИНА ВЪРБИЦА

Приход и разход на извънбюджетните сметки и фондове на община Върбица

наименование	1999			2000			2001			2002			2003			2004		
	ост	прих	разх	ост	прих	разх	ост	прих	разх	ост	прих	разх	ост	прих	разх	ост		
фонд Приватизация	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
фонд екология	21	51	0	72	10040	9998	114	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
фонд жил. Стр.	7486	27314	24770	10030	4252	10496	3786	262	0	4048	0	0	0	0	0	0		
соц. подпомагане	3331	7326	6009	4648	5268	5365	4551	3509	3580	4480	0	0	0	0	0	0		

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

извънбюдж. по чл.42	0	4200	4200	0	781	781	0	200	200	0	0	0	0	0	0	0
фонд за покр на разх за приватизация	477	0	0	477	0	276	201	0	0	201	0	0	201	0	0	201
спец фонд за инвест цели	4170	4		4174	10	0	4184	7	0	4191	5	3120	1076	0	0	1076
закрити сметки				0	0	0	0	-114	0	0	-8528	0	0	0	0	0
ВСИЧКО	15485	38895	34979	19401	20351	26916	12836	3864	3780	12920	-8523	3120	1277	0	0	1277

Динамиката през отчетния период очертава спад в средствата дотолкова, че липсват средства от приватизация поради липса на обекти на територията на общината, които да привличат потенциални инвеститори и купувачи, което е резултат от взаимодействието на множество фактори, напр. лоша инфраструктура, липса на достатъчно квалифицирана работна ръка, отдалеченост на общината от транспортни и ж. п. възли с местно и национално значение, демографската структура на населението, липса на изграден поминък и др.

Изводи:

Липса на задължения на общината към всички видове институции. Недостатъчна общинска собственост, която да генерира увеличаване на собствените приходи. Сравнително нисък относителен дял на собствените приходи спрямо общия бюджет на общината. Възможности за увеличаване на местните приходи, чрез комплекс от мероприятия включващи повишена събираемост на местни данъци и такси, съответствие между извършени разходи и заплащани такси, разработване на програма за развитие на малкия и среден бизнес в общината и привличане на инвеститори.

4. СОЦИАЛНА СФЕРА

4.1. Население

Постоянно живущото население в община Върбица се характеризира със сравнително непроменлив брой през изследвания период и към 31.12.2003г. наброява 11011 души. То представлява 5,49% от населението на област Шумен. Намалението в макар и в малък мащаб се дължи предимно на миграционни процеси породени от икономическата ситуация и безработицата в района. Неговият относително малък дял се обуславя от ниската квалификация на населението и ограничената възможност за реализация в други райони. Таблицата не отчита т. нар. "сезонна миграция" свързана с отсъствието на част от населението трайно от региона и работещо в други райони на страната или чужбина в определен сезон от годината, предимно пролет и лято. Това също е вследствие на икономическите условия и липсата на достатъчно средства за препитание.

НАСЕЛЕНИЕ КЪМ 31.12. В ОБЩИНА ВЪРБИЦА

Област Шумен Общини	2000	2001	2002	2003
Общо	213934	203383	201890	200701
Върбица	11728	11170	11046	11011

За общината е характерно почти еднаквото съотношение по полов признак на населението, като намалението в броя засяга в еднаква степен както мъжете, така и жените въз основа на посочените по-горе причини.

СРЕДНОГОДИШНО НАСЕЛЕНИЕ ПО ПОЛ В ОБЩИНА ВЪРБИЦА

Област Шумен Общини Пол	2000	2001	2002	2003
Общо	214405	203918	202647	201295
Мъже	104467	99507	98832	98070
Жени	109938	104411	103815	103225
Върбица	11689	11195	11108	11029
Мъже	5826	5546	5495	5463
Жени	5863	5649	5613	5566

Градското население за община Върбица съставлява 33,32% от населението на общината и бележи през отчетния период тенденция на увеличаване главно поради миграция на част от населението от селата към града, докато обратния процес касаещ селското население е свързан и с преселване към други региони от страната или чужбина особено що се касае за началото на периода

НАСЕЛЕНИЕ КЪМ 31.12.2003г. ПО ОБЩИНИ, ПОЛ И МЕСТОЖИВЕЕНЕ В ОБЛАСТ ШУМЕН

Област Общини	2000			2001			2002			2003		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Общо												
Общо	213934	104236	109698	203383	99223	104160	201890	98411	103479	200701	97730	102971
Върбица	11728	5849	5879	11170	5527	5643	11046	5465	5581	11011	5460	5551

В градовете

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

Общо	131297	63075	68222	126309	60868	65441	125269	60253	65016	124042	59574	64468
Върбица	3504	1704	1800	3670	1780	1890	3656	1781	1875	3669	1794	1875

В селата

Общо	82637	41161	41476	77074	38355	38719	76621	38158	38463	76659	38156	38503
Върбица	8224	4145	4079	7500	3747	3753	7390	3684	3706	7342	3666	3676

Горепосоченото е видно добре и от разпределението на населението по населени места, където ясно се очертава тенденцията на намаление на селското население най-вече на базата на т. нар. “икономическа миграция и емиграция”.

НАСЕЛЕНИЕ КЪМ 31.12. ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА И ПОЛ В ОБЩИНА ВЪРБИЦА

Населено място	2000г.			2001г.			2002г.			2003г.		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
с. Божурово	410	193	217	286	135	151	281	131	150	285	135	150
с. Бяла река	1286	660	626	1157	572	585	1141	567	574	1142	570	572
с. Иваново	572	294	278	553	277	276	526	262	264	526	259	267
с. Конево	291	147	144	269	134	135	270	136	134	268	133	135
с. Крайгорци	210	102	108	205	107	98	202	103	99	208	107	101
с. Кьолмен	117	66	51	100	54	46	98	52	46	101	53	48
с. Ловец	514	270	244	438	225	213	427	221	206	422	220	202
с. Маломир	584	292	292	520	256	264	525	253	272	516	247	269
с. Менгишево	492	248	244	449	226	223	438	220	218	436	219	217
с. Методиево	600	288	312	495	246	249	465	231	234	455	230	225
с. Нова Бяла река	595	310	285	563	286	277	551	281	270	545	276	269
с. Станянци	619	299	320	586	291	295	576	287	289	567	285	282
с. Сушина	368	181	187	345	174	171	353	178	175	354	178	176
с. Тушовица	980	500	480	952	472	480	948	469	479	938	467	471
с. Чернооково	586	295	291	582	292	290	589	293	296	579	287	292
гр. Върбица	3504	1704	1800	3670	1780	1890	3656	1781	1875	3669	1794	1875
Общо:	11728	5849	5879	11170	5527	5643	11046	5465	5581	11011	5460	5551

Като ресурс трудоспособното население бележи сравнително постоянен ръст, което предполага наличието на добър потенциал от трудови ресурси, без отчитането разбира се на тяхната квалификационна степен. Населението над трудоспособна възраст намалява от една страна поради естествените процеси на жизнения цикъл, а от друга поради увеличаването на пенсионната възраст за страната като цяло.

Население под, във и над трудоспособна възраст по общини в област Шумен

	2000			2001			2002			2003		
	под	в	над	под	в	над	под	в	над	под	в	над
общо	38902	125534	49498	36662	120380	46341	35504	121499	44887	34482	122176	44043
Върбица	2658	6685	2385	2408	6552	2210	2357	6536	2153	2334	6586	2091

Показателят брачност на населението е относителен поради големия брой семейни съжителства без сключен граждански брак, характерни за голяма част от жителите на общината. Въпреки това по този показател община Върбица е над средния за областта, но и тук се наблюдава тенденция на относителен спад през годините на изследвания период.

БРАЧНОСТ ПО ОБЩИНИ В ОБЛАСТ ШУМЕН

(На 1000 души от населението)

Област		2000	2001	2002	2003
	Общини				
Общо		4,5	4,1	3,5	3,5
	Върбица	4,6	4,3	4,4	3,7

За общината е характерна значителна степен на раждаемостта в сравнение с показателя за областта, което е породено най-вече от обстоятелството, че наличието на повече деца особено при лица от циганската етническа група това е своеобразно средство за препитание на базата на социалното подпомагане.

РАЖДАЕМОСТ ПО ОБЩИНИ В ОБЛАСТ ШУМЕН

(На 1000 души от населението)

Област		2000	2001	2002	2003
	Общини				
Общо		9,7	9,7	9,3	9,5
	Върбица	13,4	12,3	11,7	12,4

Родени в Община Върбица в периода 2000 – 2004г.

година	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.	2004г.	общо
населено място						
с. Божурово	4	3	4	4	2	17

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

с. Бяла река	13	14	7	12	13	59
с. Иваново	12	7	7	7	4	37
с. Конево	0	1	3	2	2	8
с. Крайгорци	4	4	2	5	4	19
с. Кьолмен	1	2	1	2	2	8
с. Ловец	8	7	8	6	6	35
с. Маломир	8	3	10	4	6	31
с. Менгишево	8	6	6	10	14	44
с. Методиево	5	6	2	3	4	20
с. Нова Бяла река	8	2	6	5	9	30
с. Станянци	9	3	7	6	9	34
с. Сушина	4	5	8	5	4	26
с. Тушовица	13	10	7	10	10	50
с. Чернооково	8	5	8	6	5	32
гр. Върбица	63	66	54	61	56	300
	168	144	140	148	150	750

Показателят смъртност на населението макар и по-нисък в сравнение средния за областта бележи тенденция на увеличаване, продиктувано от нарастващия брой на застаряващо население, проблемите в здравното осигуряване и липсата на достатъчно средства за пълноценно лечение в населението.

СМЪРТНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЩИНИ В ОБЛАСТ ШУМЕН

(На 1000 души от населението)

Област Общини	2000	2001	2002	2003
Общо	13,3	13,4	14,5	14,6
Върбица	11	10,7	14,3	13,1

Детската смъртност в общината показва тревожна тенденция към увеличаване. За нея са характерни както проблемите в здравното обслужване, така и липса на елементарна култура и хигиенни условия за нормален живот при част от населението предимно от цигански произход. Показателят е пряка връзка с раждаемостта и констатираните за него изводи.

ДЕТСКА СМЪРТНОСТ ПО ОБЩИНИ В ОБЛАСТ ШУМЕН

(На 1000 живородени)

Област Общини	2000	2001	2002	2003
Общо	16,4	21,1	18,1	17,7
Върбица	19,1	7,2	30,8	29,2

На база анализ на горните показатели се формира и естествения прираст на населението на общината. И тук тенденцията за спад през отчетния период е валидна в пълна степен. Макар и значително превишаващ показателя за областта той рязко се променя от средата на периода. Причините бяха посочени при анализа на досега изброените показатели и те могат да се обобщят най-вече като следствие на промяната в начина на живот продиктувана от икономическите фактори и условия.

**ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЩИНИ
В ОБЛАСТ ШУМЕН**

(На 1000 души от населението)

Област Общини	2000	2001	2002	2003
Общо	-3,6	-3,6	-5,2	-5,1
Върбица	2,4	1,6	-2,6	-0,7

Казаното по-горе за естествения прираст се отнася в пълна степен и за механичния прираст на населението.

**МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЩИНИ
В ОБЛАСТ ШУМЕН**

(На 1000 души от населението)

Област Общини	2000	2001	2002	2003
Общо	-0,8	-1,5	-2,2	-0,9
Върбица	4,3	-5,9	-8,6	-2,4

**ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЩИНИ В ОБЛАСТ
ШУМЕН**

	(Брой)			
Област Общини	2000	2001	2002	2003
Общо	-767	-735	-1063	-1008
Върбица	28	18	-29	-8

**МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЩИНИ
В ОБЛАСТ ШУМЕН**

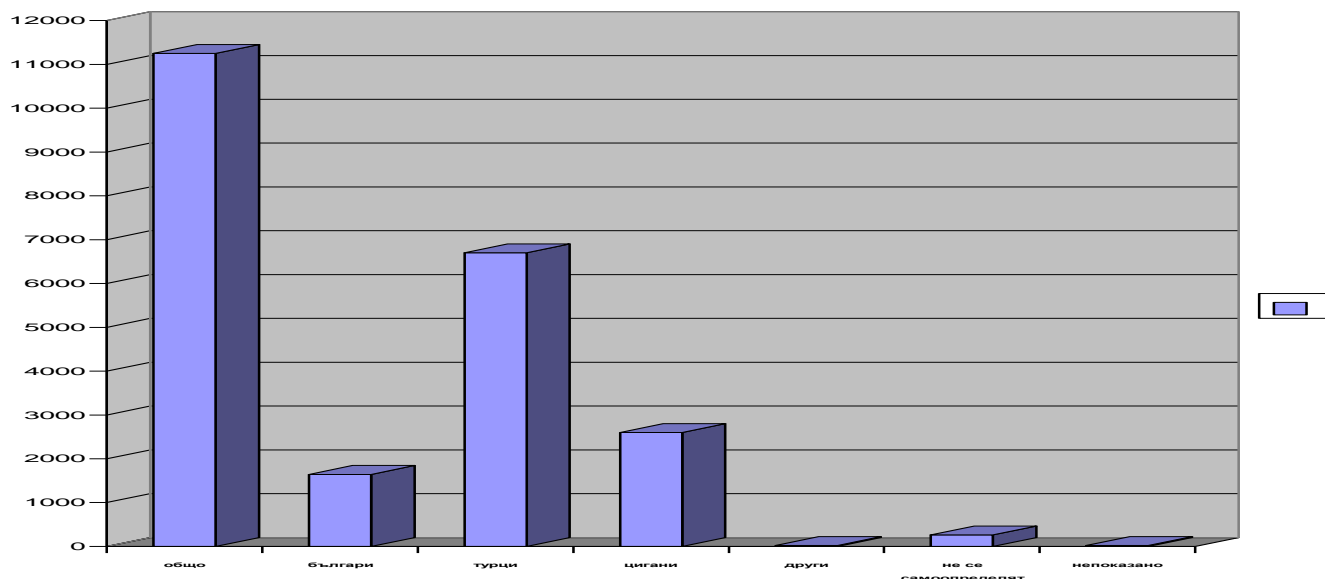
	(Брой)			
Област Общини	2000	2001	2002	2003
Общо	-176	-313	-450	-181
Върбица	50	-66	-95	-27

Населението на община Върбица се характеризира с разнородния си етнически състав. По данните от последното преброяване дори не са упоменати всички етнически групи, а отнасянето на част от населението към една или друга етническа група в голяма степен е относително поради смесването на религиозната с етническа принадлежност, така че показателят не дава реална представа за действителността. Фактът, че съжителства население в такъв разнороден етнически състав обаче е достатъчен и следва да се отчита при планиране в дългосрочен аспект като един от показателите със значителен ефект пряко влияещ и върху останалите, дори и в най-висока степен наред с икономическите условия.

**Население по етнически състав в
община Върбица**

/ по данни от последното преброяване 2001г. /

	брой					
общо	българи	турци	цигани	други	не се самоопределят	непоказано
11249	1644	6700	2600	20	263	22

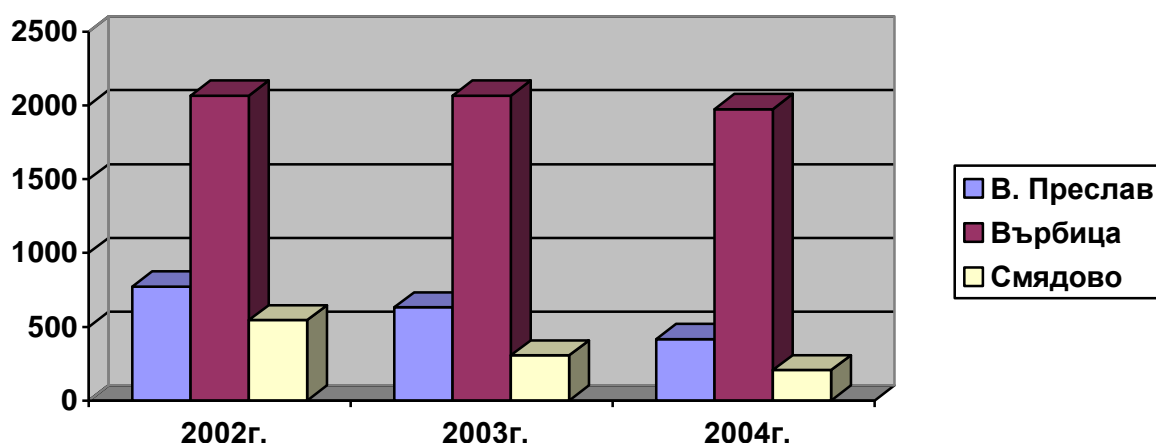

4.2. Безработица

Проблем за общината се явява ръста на безработицата, който е един от най-високите за областта. Основните причини за това са както от икономически, така и от демографски характер. От икономическите най-голяма роля има сравнително слабото развитие на промишлеността в общината, отдалечеността от областния център, липсата на природни ресурси и сравнително ниската категория на земите, водещи до ясно очертан поминък. От демографските най-характерно влияние указва етническият състав на населението с неговите особености и своеобразната затвореност на отделните етнически групи, което обаче през последните години значително намалява своята тежест като определящ фактор

СРЕДНОГОДИШЕН БРОЙ БЕЗРАБОТНИ ПО ГОДИНИ

Година Община	2002г.		2003г.		2004г.	
	Брой безработни лица	Равнище на безработица - %	Брой безработни лица	Равнище на безработица - %	Брой безработни лица	Равнище на безработица - %
В. Преслав	773		633		418	
Върбица	2065	36,54	2066	35,41	1975	34,94
Смядово	546		306		208	

Видно е намаляването броя на безработните за трите общини като най – висок процент на безработни е в Община Върбица.

Средногодишна безработица в община Върбица през периода 2000-2004г.

2000		2001		2002		2003		2004	
брой безработни лица	равнище на безработица %	брой безработни лица	равнище на безработица %	брой безработни лица	равнище на безработица %	брой безработни лица	равнище на безработица %	брой безработни лица	равнище на безработица %
2424	45,39	2018	43,93	2065	36,54	2066	35,41	1975	34,94

Най-голям процент от безработните са хора с основно и по-ниско образование – 83,73%, които са и без специалност и професия.

Хората със специалност и работнически професии са 22,67% от общия брой безработни. Това са и хора с висше и средно специално и професионално обучение, които имат по-тесни специалности, но нямат възможност за реализация по специалността поради закриване на структуроопределящи отрасли в икономиката. Тук не се отчита и т. нар. “скрита безработица” и такава свързана със сезонния характер на работата или принудителните престои на голяма част от фирмите в района предимно от областта на леката промишленост.

Намалението на средногодишния процент безработни се дължи предимно на провежданите мероприятия по разкриване на програми за временна заетост например: “От социални помощи към заетост”, “Помощ при пенсиониране” и др., които обхващат предимно безработни без или с ниска степен на квалификация и образователен ценз.

Пазар на труда в Община Върбица към 31.12.2004г.

ниво на безработица	брой	%
Икономически активни лица	5652	
Регистрирани безработни	2029	35,90
в т. ч. жени	1077	53,08

Безработни регистрирани в община Върбица по квалификация към 31.12.2004г.

степен на квалификация	брой	%
Регистрирани специалисти	460	22,67
Регистрирани без квалификация	1569	77,33
общо	2029	100

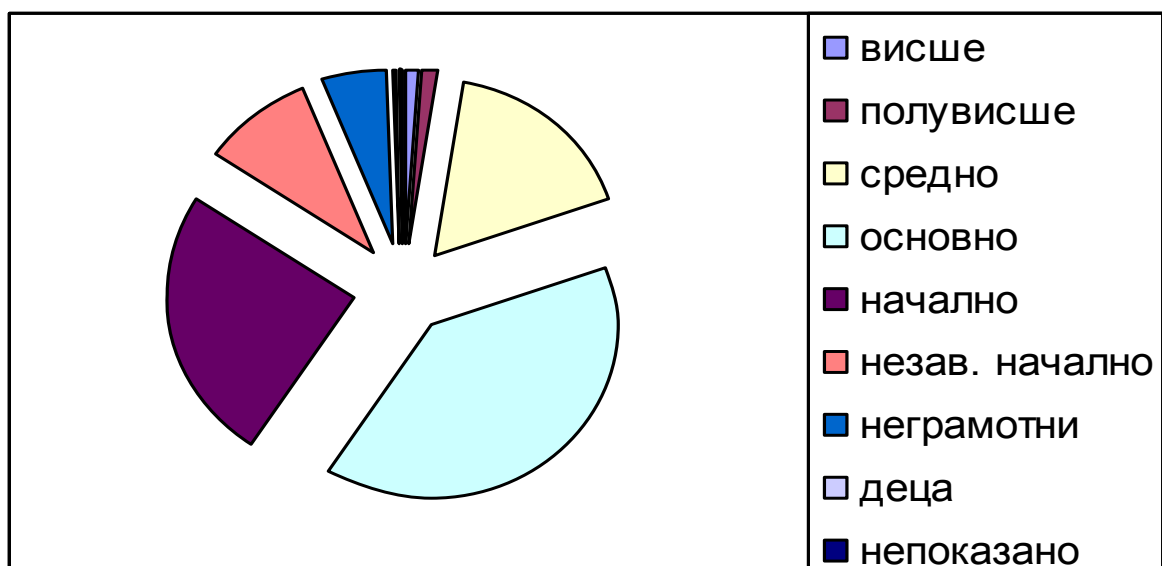
Безработни регистрирани в община Върбица по образователен ценз към 31.12.2004г.

степен на образование	брой	%
Регистрирани с висше образование	15	0,74
Регистрирани със средно образование	315	15,52
Регистрирани с основно образование	1328	65,45
Регистрирани с начално и по-ниско образование	371	18,28
общо	2029	100

Образователния ценз на населението на община Върбица, се явява също важен показател и е в пряка връзка с етническия състав. Той указва пряко влияние и формира нивото на безработица в общината.

**Население по образование в община Върбица
/ по данни от последното преброяване 2001г. /**

	брой
общо	10265
висше	145
полувисше	114
средно	1766
основно	4028
начално	2602
незав. начално	1000
неграмотни	562
деца	27
непоказано	21

Средната работна заплата а отгук и доходите на работещите са значително по-ниски в сравнение с тези за областта, особено що се касае до частния сектор. Тук показателят е доста условен в смисъл, работещите в частния сектор се водят на трудов договор и осигуровки на минималната работна заплата за страната, а получават по-големи суми на ръка. От друга страна най-вече в областта на леката промишленост са характерни почти символичните работни заплати. Що се касае до обществения сектор тук нещата са фиксирани в рамките на бюджета и възможностите за коректив са нищожни.

СРЕДНА ГОДИШНА РАБОТНА ЗАПЛАТА НА НАЕТИТЕ ПО ТРУДОВО И СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ ПО СЕКТОРИ И ОБЩИНИ В ОБЛАСТ ШУМЕН

	2001	2002	(Левове) 2003
Област			
Общини			
Общо			
Общо	2400	2628	2775
Върбица	1935	2062	2016
Обществен сектор			
Общо	2992	3345	3411
Върбица	2249	2646	2280
Частен сектор			
Общо	2047	2185	2349
Върбица	1637	1435	1596

Изводи:

Община Върбица разполага със значителен трудов ресурс, но поради ниска квалификация и образователен ценз, както и липса на изграден поминък този ресурс разчита предимно на социални помощи или временни програми за заетост, което не представлява решение на проблема в дългосрочен мащаб, а е явление с незначителен ефект за бъдещето.

Изхождайки от спецификата на района е необходимо изработване на дългосрочна стратегия за неговото икономическо развитие отчитайки, както демографските особености, така и възможностите на хората. Като приоритетни могат да се посочат развитието на леката промишленост, селското и горско стопанство.

Не трябва да се пропускат и възможностите туризма и в частност на селския туризъм, което обаче е свързано със значителни инвестиции и значително подобрена инфраструктура.

4.3. Здравеопазване

На територията на Община Върбица има шестима лични лекари в това число двама в гр. Върбица и по един в с.Бяла река, с.Нова Бяла река, с.Чернооково, с.Иваново. Към всеки личен лекар има по една медицинка сестра или фелдшер. Има една свободна практика в с.Менгишево.

Центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП) е единственото здравно заведение на територията на общината, в него са ангажирани шестима фелдшери, четири медицински сестри, петима шофьори, един санитар. Обслужват са от три автомобила като във всеки един от тях има кислородни бутилки. Техническото оборудване е задоволително, центъра разполага със специален апарат, с който са измерват основните жизнени показатели, но с отделен ЕКГ не разполага, дефибрилатор, пулсомер и др.

Общината не разполага с местни кадри- специалисти, затова повечето специалисти пътуват от гр. Вилики Преслав и гр. Шумен.

Това са:

- един гинеколог;
- един кардиолог;
- един специалист УНГ;
- един невролог;
- един очен лекар;
- двама педиатри;
- двама стоматолози.

Има и три стоматологични практики.

Общината разполага с лаборатория, в която се извършват изследвания на кръв, урина, правят се профили за диабет и др.

Има оборудвани помещения в селата с.Станянци, с.Божурово, с.Чернооково, с.Крайгорци, с.Нова Бяла река, с.Бяла река, с.Методиево, с.Маломир, с.Ловец, с.Сушина, с.Менгишево, с.Конево, с.Кьолмен, с.Тушовица, пригодени за медицински прегледи.

На територията на Община Върбица има само една аптека обслужваща цялата община, която има договор с Районна здравноосигурителна каса (РЗОК).

За здравето на децата в училищата и детските градини се грижат шест медицински сестри. Във всяко училище има медицински кабинет, където може да се окаже първа медицинска помощ и една медицинска сестра обслужва няколко учебни заведения.

Изводи:

Общината разполага с ЦСМП, който е на разположение 24 часа. Има кабинети на различни видове специалисти. Разпределението на населението спрямо личните лекари е неравномерно и това създава известни затруднения на гражданите.

Училищата и детските градини разполагат с медицински персонал. Не могат да бъдат извършвани прегледи от специалисти по населени места.

Приоритети в здравната сфера за осигуряване на по качествени и достъпни здравни услуги

1. В здравните кабинети по училищата и ЦДГ на територията на общината да има по един стоматолог, психолог, логопед и др.

2. Възстановяване санаториума в местността “Курорта” – балнеолечебен център за стомашно – чревни заболявания.

3. Снабдяване с нова специализирана техника и оборудване с необходима апаратура за спешна медицинска помощ.

Като всичко това да бъде обезпечено с достатъчно необходими кадри.

4.4. Образование

I. Организация на образованието в община Върбица

На територията на община Върбица съществуват 10 училища и 12 целодневни детски градини, а именно:

№	Училища	ЦДГ	Населено място
1	СОУ”П.Хилендарски”	ЦДГ “Славейче”	Гр.Върбица
2	ОУ “Христо Ботев”	ЦДГ”Щурче”	с. Тушовица
3	ОУ”Кирил и Методий”	ЦДГ”Кокиче”	с.Бяла река”
4	ОУ”Гео Милев”	ЦДГ”Младост”	с.Чернооково

5	ОУ"Н.Вапцаров"	ЦДГ"Червена шапчица"	с.Менгишево
6	ОУ"Христо Ботев"	ЦДГ "Детелина"	с .Ловец
7	ОУ"Христо Ботев"	ЦДГ"Детелина"	с .Методиево
8	ОУ"Васил Левски"	ЦДГ"Детски свят"	с .Иваново
9	НУ"Х.Смирненски"	ЦДГ"Щастливо детство"	с .Нова Бяла река
10	НУ"Кирил и Методий"	ЦДГ "Мир"	с .Маломир
11		ЦДГ"Снежанка"	с .Сушина
12		ЦДГ"Слънце"	с .Станянци

Броят на училищата и ЦДГ-тата в община Върбица през периода 2000-05год.е запазен .Прогнозата за следващите 6 години е броят им да се запази,имайки предвид броя на родените деца през периода 1998-2004год.(приложение справка №1).

Политиката на общината през настоящия период е да поддържа броя на училищата и ЦДГ-тата на територията си, спазвайки стриктно условията в Наредба №7 от 2000г.На МОН.Като идеята е създаването на средищни училища в които няма да има слети класове ще доведе до обезлюдяване на селата както и ще се увеличи броят на нередовно посещаващи училище ученици поради факта, че пътуването до средищни училища изисква допълнително време и организация ,и изтощава учениците физически и психически.

Организацията на образованието към настоящия период към община Върбица е следната :

Период	Брой СОУ	Брой ОУ	Брой НУ	Брой ЦДГ
2000-2005год.	1	7	2	12

Класовете в ОУ и НУ са слети по два с изключение на ОУ с.Тушовица, ОУ с.Бяла река и ОУ с.Чернооково.

Общия брой ученици в учебните заведения на територията на община Върбица през периода 2001-2005год. е както следва:

№	Уч.години Учи-ще	2001- парал .	2002 бр.у ч.	2002- парал.	2003 бр.уч.	2003- парал.	2004 бр.уч.	2004- парал.	2005 бр.уч.
1	СОУгр.Върбица	29	761	29	695	29	690	28	666
2	ОУ с.Тушовица	7	101	7	94	7	100	7	103
3	ОУс.Бяла река	9	169	9	170	9	161	9	158
4	ОУ с.Чернооково	7	139	5	94	6	107	6	107
5	ОУ	7	101	5	74	4	67	4	61

	с.Менгишево								
6	ОУ с.Ловец	7	110	4	70	4	78	4	77
7	ОУ с.Методиево	7	100	4	68	4	69	4	68
8	ОУ с.Иваново	5	90	4	60	4	49	4	49
9	НУс.Н.Б.река	2	43	2	37	2	34	2	26
10	НУ с.Маломир	2	31	2	20	2	23	2	23
	Общо	82	1645	71	1382	71	1378	70	1338

През посочения период се наблюдава относително постоянство в броя на паралелките и учениците по населени места т.е. няма рязко намаляване на показателите.Процентното намаляване на общия брой на учениците е – около 4%, което не оказва съществено влияние на формирането на паралелките в училищата и обликът на всяко едно от тях би си запазил през периода 2007-2013год.(справка №1,изготвена по данни от ЕСГРАОН гр.Върбица).

Във всички училища от общ.Върбица с изключение на СОУ гр.Върбица учениците в задължителна училищна възраст са обхванати 100% в училище и се обучават в дневна форма на обучение.

Проблем съществува в СОУ гр. Върбица, където значителна част от населението е от ромски произход и децата им не посещават редовно учебни занятия(наблюдава се предимно в прогимназиален етап).

В тази връзка към общинска администрация гр.Върбица има изградена комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни.Съществена роля в това отношение играе и дирекция за социално подпомагане.

Всички ученици от начален етап в училищата и децата от подготвителни групи в ЦДГ от общ.Върбица са включени в програмата “Закуска и топло мляко ,чай с мед “

Учениците от прогимназиален етап получават закуска с облекчение на цената от 0,15лв.(със средствата от общината).

II.Материално-техническа база(МТБ) МТБ на функциониращите училища и ЦДГ-та в общ.Върбица е добра.

От 2002 год. във всяко училище и ЦДГ след края на учебните занятия т. е през летните месеци се прави частичен ремонт за подържане на вътрешния и външен интериор и облик.

Към момента са направени основни ремонти във следните училища:

-СОУ гр.Върбица –подмяна на дървената дограма с PVC дограма,цялостна подмяна на дървената конструкция и цигли на покрива ,ремонт на работилницата и парокотелното съоръжение на стойност 62000лв;

-ОУ с.Тушовица – цялостна подмяна на дървената конструкция и цигли на покрива на стойност 13000лв.

-ОУ с.Бяла река, ОУс.Чернооково,ОУ с.Менгишево и ОУ с.Методиево –измазване на външната фасада на училищата.

Разработени и одобрени са проекти по СИФ за училища както следва:

- СОУ гр.Върбица –проект за ремонт на стойност 400 000 лв.
- ОУ с.Чернооково –проект за ремонт на стойност 332 000 лв.
- ОУ с.Бяла река –проект за ремонт на стойност 250 000 лв.
- ОУ с.Тушовица-проект за ремонт на стойност 100 000 лв.

В СОУ гр.Върбица са изградени и обзаведени с необходимата мебелировка (бюра и столове) 2 компютърни кабинета с по 10 компютъра и свързани към интернет.

В ОУ Бяла река е изграден компютърен кабинет също обзаведен с 10 компютъра, бюра и столове свързани към интернет.

В бюджета на община Върбица през настоящата бюджетна година за заделени средства за обзавеждане на компютърни кабинети в останалите 8 училища. За ЦДГ са заделени 10 000лв.за закупуване на хладилник-фризери ,автоматични перални , ел.печки и ел. бойлери,отговарящите на новите санитарно- хигиенни изисквания .

Заделени са средства в размер на 20 000 лв.за обновяване на библиотечния фонд.

През периода 2007-2013 год. приоритетно са предвидени следните дейности :

- разкриване на училищни столове за хранене на учениците;
- разкриване на центрове за работа с деца ;
- разкриване на полуинтернатни групи към училища ;
- възобновяване на кръжочната дейност и извън-класните дейности;
- организиране на целодневен режим на обучение;
- разкриване на профилирани паралелки в СОУ;
- разкриване на задочни паралелки към СОУ с цел по-нататъшна преквалификация както придобиване на професионална квалификация след средно образование.

III. Кадрова осигуреност

Голям брой от учениците, завършили основно училище продължават образованието си в средни училища както в СОУ гр. Върбица, така и в СОУ – та , профилирани гимназии и професионални училища в град Шумен и областта.

Приблизително 40 % от завършилите средно образование продължават обучение във висши учебни заведения. Показателен е фактът, че към настоящия момент 90 % от работещите учители в системата на образованието в община Върбица са местни кадри. Политиката, която се води в общината е именно в тази насока.

4.5. Социални дейности

През последните няколко години ситуацията със социалното подпомагане на имащите право на такава категории граждани се променя в позитивна посока.

Финансовата стабилизация на държавата, нарасналият капацитет на локалните социални служби са довели до:

- по – редовно предоставяне на социалните помощи;
- по – пълно обхващане на нуждаещите се;
- по – прозрачни и справедливи критерии за идентификация на нуждаещите се.

Това на практика показва, че почти във всички общини социалните служби вече притежават надеждна (и непрекъснато актуализираща се) информация за социално слабите домакинства, лицата с увреждания, нуждаещите се от социален патронаж самотни възрастни хора и други уязвими групи в своите общини.

На този етап на територията на Община Върбица Дирекция “Социално подпомагане” се занимава с дейността социално подпомагане, регламентирана от ЗСП, ЗСПД, ППЗСП, ЗИХУ и наредби.

Дейността се финансира от Агенция “Социално подпомагане” – София.

Предоставените към момента социални услуги са:

- Подпомагане на социално слаби лица – броят на подпомаганите лица и семейства от Дирекция “Социално подпомагане” в община Върбица е 563 в това число подпомагани инвалиди 47

Таблица за лица подпомагани с помощи по чл.9 от Закона за социално подпомагане:

Година	2003г.	2004г.
Брой лица	490	563
Процент от общото население в Общината	23,71%	28,51%

Регистрираните в Дирекция “Бюро по труда” – Върбица безработни лица за цялата община през 2003г.- 2067 и подпомагани 490; през 2004г.- 1975 и подпомагани 563. Основната причина за тази разлика между двете години, е че през 2003г. по – голяма част от безработните бяха включени във Националната програма “От социални помощи към осигуряване на заетост”, а през 2004г. броят им намалява.

- Предоставяне на твърдо гориво на лица отговарящи на съответните изисквания.

- Месечни помощи за деца – като тези услуги за деца целят осигуряване на безопасна и сигурна среда за отглеждане и възпитание на децата и защита на техните интереси, както и повишаване на общото им благосъстояние.

- Подпомагане на инвалиди и интегриране на хора с увреждания- инвалиди-от 01.01.2005г. на територията на Община Върбица към Дирекция “Социално подпомагане” е създадена Консултативна комисия по ЗИХУ, в която

членуват служители от Общинска администрация-Върбица, Дирекция “Социално подпомагане”, Дирекция “Бюро по труда”- Върбица.

Законът урежда обществените отношения свързани с интеграцията на хората с увреждания. С него се цели създаване на условия и гаранции за:

- равнопоставеност на хората с увреждания;
- социална интеграция;
- интеграция на хората с увреждания в работна среда.

Инвалидите в общината са 421 в това число 123 живеят в града, а 298 по населените места, от тях 110 са лица с над 90% инвалидност с присъдена чужда помощ и 207 са с над 70% изгубена работоспособност. Общият брой децата и младежите инвалиди до 29 години на територията на общината е 54 в това число 5-ма са с интелектуални затруднения, 24-ма с физически затруднения, с глухота-9, с слепота-4 и диабетици- 12.

По - голяма част от хората с трайни увреждания ползват правото на месечна добавка за социална интеграция според вида и степента на увреждането им:

- месечна добавка за транспортни услуги;
- месечна добавка за получаване на информационни и телекомуникационни услуги;
- месечна добавка за обучение;
- месечна добавка за диетично хранене лекарствени средства;
- месечна добавка за достъпна информация;
- месечна добавка за задоволяване на основни жизнени потребности (плащане на наем от самотни лица с трайни увреждания) и др.

Месечната добавка за социална интеграция се отпуска от първо число на месеца на подаването на молбата.

- Домашен социален патронаж

Най-всеобхватната услуга на територията на община Върбица е услугата Домашен социален патронаж- създаден е през 1988г., като до 1999г.е бил към “Здравеопазването”, от 1990г- 2002г.преминава в самостоятелна форма към “Социални грижи”, а от 2002г. до настоящем премина в управление на Кмета на общината. Обслужваните лица са 38 в това число 20 са от гр.Върбица, 9 от с.Божурово община Върбица и с.Станянци община Върбица.

- Социални услуги “личен асистент” и “домашен помощник”

В рамките на Националната програма “От социални помощи към осигуряване на заетост” в Община Върбица през 2004г. чрез Дирекция “Социално подпомагане” като лични асистенти са назначени 32-ма безработни лица на месечно социално подпомагане, които се грижат за свои близки-инвалиди.

Ползвателите на тази услуга са 32 в това число и 1 дете. Това са лица с над 90% инвалидност с чужда помощ. Близките им работят, като се грижат за тях в дома им и задоволяват техните ежедневни потребности.

В проекта по същата програма НП “ОСПОЗ” към “Домашния социален патронаж”, т.е. като “домашни помощници” на 112 възрастни са назначени 16 безработни лица.

Към Дирекция “Социално подпомагане” –Върбица от 2003г. работи отдел “Закрила на детето”, който защитава правата и интересите на децата на територията на Общината.

Изготвена е Общинска програма за “Закрила на детето” за период 2004-2006г., а също и Стратегия към нея за същия период приети от Общинския Съвет.

Изготвен е и План за действие “За защита на правата на децата на улицата” за период 2004-2005г. приет от Общинския Съвет.

Тези програми целят осигуряване на безопасна и сигурна среда за отглеждане и възпитание на децата, защита на техните интереси и повишаване на общото им благосъстояние.

Изводи:

Но въпреки тези позитивни промени достъпът до социални помощи и грижи се сблъсква с проблеми, непознати за големите и развити градове.

- Първият сериозен проблем е липсата на развита инфраструктура от граждански организации, предлагащи социални услуги за рискови групи. Целият товар за “обгрижване” на нуждаещите се лежи върху социалните служби на бюджетна издръжка;

- Вторият проблем е липсата на достатъчно ресурси за реализация на социален патронаж върху нуждаещите се от такъв лица с увреждания или самотни хора от по-отдалечените села;

- За разлика от по-богатите общини нашата община не може да разчита на свой принос в социалното подпомагане и трябва да се побира в рамките на целевите субсидии от държавния бюджет.

- Най-рискови от гледна точка на достъпна до жизнено необходими социални грижи хора в нашата община са:

- лицата с висока категория инвалидност;
- самотните възрастни хора;
- децата със специфични образователни ценности;
- нуждаещите се от най-отдалечените от общинския център села.

Някои общини както и нашата активно са се възползвали от възможностите, които им предоставят новите национални програми за временна заетост, за да

развият капацитета си за предоставяне на социален патронаж над тези особено рискови и нуждаещи се групи.

За съжаление малко са примерите за съзнателно търсене на локални решения на най-острите проблеми чрез стимулиране и подпомагане на взаимопомощта, собствени общински проекти с финансова подкрепа от чужди донори, граждански инициативи и проекти.

Приоритети в социалната политика по предоставяне на социалните услуги в Община Върбица за постигане на желаното и бъдещо състояние

1. Грижи за възрастните жители на общината в неравностойно социално положение.
2. Грижи на инвалидите в общината
3. Предоставяне на социални услуги за деца и младежи със затруднения и специфични образователни потребности.
4. Създаване на дневни форми за социални услуги за деца и възрастни;
5. Създаване на “Дневен център за деца с интелектуални затруднения”;
6. Създаване център за социална рехабилитация и интеграция и ресурсни центрове в училищата, в които интегрирано се обучават деца със специфични образователни потребности;
7. Подпомагане на социално неравностойни групи от населението чрез въвеждане на социални облекчения и създаване на възможности за трудова реализация;
8. Разширяване обхвата на услугата на Домашен социален патронаж във всички населени места в общината. Създаване на мрежа от маршрути за разнасяне на храна приготвена от ДСП- Върбица.
Стремежът е тази социална услуга да отговаря адекватно на разнообразните потребности и максимално да удовлетворява изискванията на ползвателите. Тя да е алтернативна на застрашените от попадане в институция самотни възрастни хора, особено в селата на общината.
9. За нуждите на застаряващото население да се разкрие “Дом за стари хора”, както и изграждане на “Дневен център” за възрастни лица, в който те да могат да контактуват през деня, да им се осигури възможност за развлечения, интересни занимания и други според техните предпочитания.
10. Изграждане на “Клуб на инвалида”, в който всички инвалиди ще получават информация за техните права и възможности за социална интеграция и социално подпомагане. Ще осъществят контакт по между си и ще организират дейности в техен общ интерес;
11. Изграждане на “Рехабилитационен център” на инвалидите в община Върбица;
12. Осигуряване на равни възможности за включване на хората с увреждания в икономически и други процеси при зачитане на техния индивидуален избори др.

Община Върбица като една водеща в иновациите община в национален мащаб трябва да следва тези приоритети за развитие на социалните услуги, постепенно да разширява спектъра им, да търси партньори за финансиране разкриването на нови социални заведения, да мотивира инициативността на неправителствения сектор за извършване на съвместни дейности по предоставяне на качествени социални услуги.

Неправителствен сектор

На територията на община Върбица са създадени три Неправителствени организации, които помагат за икономическото обновление на общината.

1. Сдружение с нестопанска цел – НЧ “Пробуда”1871г. – Върбица

2. Сдружение “Върбишки проход” – създава 80 дка трайни насаждения. Подпомага осем семейства с по 5 дка Вишневи градини.

3. Сдружение “Бъдеще за Върбица”- провежда обучение на млади специалисти в текстилно производство.

Местни бизнесмени с дейността си също работят за икономическото обновление на общината.

Например фирма “Мартини” с новопостроената бензиностанция придава идеален интериор- вид на населеното място и осигурява работни места.

Редица други фирми изкупувайки билки, животни, вълна ,орехи и др. създават работа и ангажираност на голяма част от безработните лица на територията на община Върбица.

За постигане на по-големи и ефектни резултати в тази насока е необходимо увеличаване броя на НПО на територията на общината привличане на такива към нея и сключване на договори с тях за сътрудничество, както и привличане на фирми и дарители, които проявяват интерес към проблемите на общината за осъществяване на партньорство или съвместна дейност и др.

4.7. Младежки дейности

Младежките дейности на този етап от развитието на нашето общество заемат особено важно място не заради друго, а за осмисляне и влагане на ново съдържание в изграждането на личността и формирането на възгледи към историко – културното наследство.

Откъсване от негативните пристрастия за здравословен начин на живот и активно занимаване със спорт и туризъм. Ето защо в малките градове и особено тези, отдалечени от спортните центрове се нуждаят от развитие на

спортна база, съобразно природните дадености, народностната характеристика и от интересите на младите хора.

На територията на нашата община тези дейности са ограничени в голяма степен, което е фактор за ориентиране на младите хора към по – големите населени места, където има повече възможности..Учениците и изобщо младите хора по селата на Община Върбица са още по – ограничени що се отнася до развлечения и спорт. Затова наложителни в тази насока за изпълнение са три обекта за младежки дейности.

1.Спортен комплекс- започнат с изграждането на физкултурен салон в СОУ “Паисий Хилендарски” гр. Върбица с готов проект за развитие на цялостния комплекс (Комплексът включва и открита спортна част).

2.Стадион-с нормални размери на футболния терен, с лекоатлетическа писта, с помощно- тренировъчно игрище за футбол, както и закрыта част на фитнес зала, зала за игри на закрыто; борба, бокс, волейбол, баскетбол и др.

3.Плувен басейн в местността “Курорта” за който има отреден терен с олимпийски размери и закрыта площ с дакдрариум и терариум.

Към посочените младежки дейности , които като обекти ще намерят място не само спортно-техническите мероприятия, но и оздравителните , като такива можем да причислим и онези дейности, свързани с най-малко разход на средства:

1.Изграждане на полигон за тренировъчни и състезателни дейности по туристическо спортно ориентиране. Полигонът да обхване целия курортен комплекс, туристическата хижа ”Върбишки проход” и нейните околности като даде възможност на гостите и любителите на компаса и картата да очислят отдиха и почивката си в район с надморска височина от 420м.

2.Възобновяване дейността на “Детския комплекс” гр. Върбица. Разширяване на неговата база и превръщането му в Общински за всички деца от 15-те села, които я съставляват.

Сградата се нуждае от обновление и разширение с нови помещения, за които позволява градоустройствения план на гр. Върбица, без да се засегнат частни имоти. Детския комплекс е едно продължение на традициите на населението от този край в областта на: Фолклора –песни и танци, продължение на живота в легендите и преданията и привикване на децата към научно-изследователската работа.

Развитието на способността и таланта на децата в Детския комплекс дава възможност за разкриване на нови работни места (нещо особено важно за района) и привличане на научни работници- археолози, етнографи, фолклористи, учители, спортисти и треньори.

3.Възобновяване на традиционните състезания за купа ”Върбишки проход” по спортно-туристическо ориентиране свързано с победата на хан Крум над Никифор Геник на 26 юли 811г. и военизираните игри свързани с това събитие в местността “Курорта”.

Състезанията имат Републикански характер и заемат място в Републиканския спортен календар на БТС.

4.8. Култура

За запазване и развитието на културните традиции силно влияние оказва дейността на седем читалища в община Върбица. Това са:

НЧ “Пробуда”- гр. Върбица - създадено през 1871г. има читалищна библиотека с: Книжен фонд – 28695 хил. тома книги; Детски отдел – 6815 хил. тома книги.; Сграден фонд- масивна двуетажна сграда построена през 1961г.; с РЗП 1980 кв. м.

Културните прояви са:

-Традиционни зимни обредни празници на града “Ивановден” – къпане на младоженци в р. Герила, празнува се всяка година на 20 януари;

-Традиционни зимни обредни празници на града “Бабинден” – къпане на младоженки, празнува се всяка година на 21 януари;

-Традиционно надсвирване на ромски оркестри – надсвирване на 20 ромски оркестъра, празнува се всяка година на 6 май;

-Традиционни културни празници на гр. Върбица – откриване на традиционния “Върбишки панаир”, празнува се всяка година.

НЧ “Христо Ботев” – с.Бяла река - създадено през 1923г. има читалищна библиотека с: Книжен фонд – 10455 тома книги; Сграден фонд – масивна двуетажна сграда построена през 1982г. с РЗП 855 кв. м.

Дейности – вокално група за турски фолклор.

НЧ “Просвета” – с. Нова Бяла река – създадено през 1923г. има читалищна библиотека с: Книжен фонд – 2268 тома книги; Сграден фонд – незавършена масивна сграда със РЗП 523 кв. м. Читалището се помещава в сградата на кметство с. Нова Бяла река.

Дейности – мъжка група за автентичен фолклор.

НЧ “ Н.Й. Вапцаров”- с.Менгишево - създадено през 1935г. има читалищна библиотека с: Книжен фонд – 6600 тома книги; Сграден фонд – комбинирана масивна сграда на два етажа, построено през 1987г., на първия етаж се намира Кметство с.Менгишево, а библиотеката се помещава на втория етаж на сградата.

НЧ “Съзнание” – с. Иваново – създадено през 1926г.има читалищна библиотека с: Книжен фонд – 8000 хил. тома книги; Сграден фонд – полумасивна сграда от 143 кв. м., построена през 1951г. През 1986г. самодейния състав на читалището спечели златен медал “Копривщица”.

НЧ “Пробуда” – с.Методиево – създадено през 1930г. има читалищна библиотека с: Книжен фонд – 5000 хил. тома книги; Сграден фонд – незавършена масивна сграда с РЗП 500 кв. м., построена през 1987г. Библиотеката са помещава в сградата на Кметство с.Методиево.

НЧ “Светлина” – с.Маломир – създадено през 1924г., а като настоятелство в гр. София е регистрирано на 08.03.2005г., има читалищна

библиотека с: Книжен фонд – 300 тома книги; Грамофонни плочи – 35бр.; Сграден фонд – масивна сграда състояща се от една стая и един салон от 100 м².

Сградата на всяко едно от седемте читалища в община Върбица се нуждае от ремонт, а материалната база- от подновяване, за да могат те да се запазят и функционират.

Географските и икономогеографските фактори са благоприятствали за запазването на чиста околна среда в Община Върбица. Наличието на реки, гори, и красиви местности са благоприятни фактори за развитие както на туризъм – ловен, риболовен, екологичен, селски и др., така и за отдих на младите хора, за развитие на спортно – туристическа дейност.

Резерват “Моминград” – обхваща територия от 10,9 хектара, а заедно с буферната зона, която е определена от 1986г. с цел да бъде запазен резервата възлиза на 65 хектара. Надморската му височина е от 800 – 900 м. Съхранява вековна букова гора с възраст над 180 години.

Необходимо е до резервата да се изгради туристическа пътека с два изходни пункта:

1.От центъра на “Курорта” до резервата “Моминград” има 6 часа път пеш. Край минералния извор, който е с доказани лечебни свойства да се направи лятна и зимна маркировка. Изграждане на заслон в близост до останките от крепостни стени от средновековната крепост “Моминград”. По пътя да се изградят и маркират водоизточниците за питейна вода и две места за отдих с масивни огнища.

2.Изходен пункт хижа “Върбишки проход” до Резервата има 5 часа. С автомобил се стига до Кота 1008, където е необходима да се изгради охраняем паркинг и по маркиран път по билото се стига до Крепостта “Моминград” и заслона.

Отдалечеността от изходните пунктове предлага изграждането на подкрепителен пункт в Резервата и бунгала обособени в туристическо селище на поляната в Резервата.

А за ловците – туристи на подходящи ловни места да се изградят т.н. “чакала”.

Характерните представители на флората и фауната до и в Резервата да бъдат представени на информационни табла на подходящи места .

3.Да се изградят и маркират с подходяща маркировка еко – пътеки с изходни пунктове – “Минерална вода хижа - “Върбишки проход” и “Курорта” карстова пещера - “Марата”.

Еко- пътеката запознава с дървесните видове, лечебните свойства на извора и животинските видове в този район. Втората еко – пътека, която води до карстовата пещера, където образуванията от сталактити, сталактони и сталакмити са на възраст от хиляда години.

4.Преход “Курорта – Котел”- до там са стига за 8 часа, свързан е с историческото минало, а именно пътя на Шуменската чета от 1875г. за

участие в Старозагорското въстание и карстовите пропасти пещери Злостен. Необходима е маркировка и изграждане на заслони при лоши природни условия.

5.Маркировка е необходима и при прокарване на еко – пътеки до средновековната крепост “Белград” споменавана при похода на византийски император.

Културно - историческото наследство най-добре е да бъде предоставено чрез брошура кратък текст и снимки, които най-добре и най-пълно биха разказали за духовността и бита на населението от този край. Докосването до това обаче задължително преминава през необходимостта да се съхрани това, което сега е запазено от годините и се реставрира. За Върбица е крайно важно да се запази новопостроеното изградено от камък и дърво от резба и дух и се остави на поколенията.

1.Изграждане на Възрожденския комплекс от историко – архитектурен стил. Център на комплекса е църквата на “Св.Димитър Солунски” построена през 1850г. и прилежащата и камбанария от 1842г.

В двора където е имало килийно училище да се изгради отново, там се разполага музея на църковното дело на гр. Върбица. В непосредствена близост е била сградата на светското училище от 1873г.- опожарено през 1979г. възстановяването му ще бъде бъдещия музей на културното наследство на върбичени.

В комплекса влизат още: “Хаджи Вълчинова къща”- бивш етнографски музей; “Василакиевата къща” – обекта е паметник на културата от местно значение. Къщата е адаптирана за комплекс “Знаме на мира”; “Каракашевата къща”; “Симеоновата къща”; “къщата на Панайотов” и др.

Реставрациите ще оформят Възрожденския строителен стил и представата за бита и душевността на Върбишките търговци от XIX век.

2.Възстановяване и превръщане в хотел и музей сарая на Гераите. Паметника на турския феодализъм от XVII век от потомците на Чингиз хан в продължение на повече от 200 години.

Паметника на културата от 1951г. свързан непосредствено с историята на гр. Върбица.

3.Ремонтни и възстановителни работи на джамията в Горна махала на гр. Върбица- построена от Гераите още през 1793г.,довършване на започнатия през 1995г. строеж на Джамията в кв.Трошка – гр. Върбица, както и на джамиите по населените места в Общината.

5. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Фактора “Инфраструктура” има важно решаващо влияние при формиране на инвестиционния интерес към територията на Община Върбица. Общината разполага с не много добре развита инфраструктура, която след качествено преустройство, ремонт и доразвиване ще се окаже важен фактор за привличане на инвестиции и за развитието

5.1. Водоснабдяване

Основен консуматор на вода в Община Върбица е град Върбица, който се водоснабдява от подпочвените води от терасите на Върбишка планина.

За водоснабдяването на населените места с вода за питейно-битови цели се използват само около 15% от използваемите водни ресурси на региона. Следствие на масирано безразборно изсичане на дървесни

Във всички населени места в общината има изградени централни водоснабдителни системи. Те се характеризират със следните основни параметри:

- брой на водоснабдените населени места - 16 бр.
- процент на водоснабдените населени места - 75,0%

Подаваната за водоснабдяване на населените места вода непрекъснато намалява следствие на масирано безразборно изсичане на дървесни масиви. В последните 12 години намалява и дялът на полезно използваната вода от водоснабдителните системи, като се увеличава размера на загубите на вода.

За 2004г. общото подадено количество вода за питейно-битови цели е 590 хил.м³. Измереното полезно използвано количество вода за 2004г. е 373 хил.м³, което представлява 37,0% от общото подадено водно количество вода.

В зависимост от характера на водоизточниците, то се разпределя, както следва:

- от повърхностни течащи води- 324 хил.м³ или 87.00%
- от подземни водоизточници- 49 хил.м³ или 13.00%

Данните за водоизточниците са дадени в Приложения №6 и 7.

Подаването на водата до потребителите в населените места се осъществява чрез водопроводна мрежа с обща дължина 179 км., в т.ч:

- от етеритови тръби - 169 км.
- от стоманени тръби- 4км.
- от полиетилен, PVC тръби- 6 км.

Проблем за ефективно използване на добре изградената водопроводна мрежа в общината е състоянието на вътрешната водоснабдителна мрежа за

населените места. В много от селата тя е амортизирана и е причина за чести аварии, големи загуби на вода и прекъсване на нормалното водоподаване. В най-голяма степен това се отнася за град Върбица, въпреки че е с най-добре изградена водопроводна мрежа. Тук реално не се използва повече от 50% от възможно подаваното водно количество, поради високата аварийност на водопроводната мрежа. Град Върбица от дълги години е на постоянен дневен режим при недостатъчен дебит на повърхностните води. Необходима е етапна реконструкция в непродължителен срок.

Основният възел на водоснабдителната система вече е достигнал пределните си възможности и подлежи на реконструкция и разширение. Започналото дублира-не на **амортизираните деривационни водопроводи** е спряно поради липса на финансови средства.

В много от селата са **ограбени или разрушени** части от водоснабдителните съоръжения.

Приоритети за развитие

- Спиране на тежкия режим на водоснабдяване в града и осигуряване на съвременен жизнен стандарт за населението чрез непрекъснато водоснабдяване с нормални параметри
- Водоснабдяване на новите зони за развитие на града
- Осигуряване на достатъчни количества вода за всички населени места от общината с оглед възможностите за тяхното развитие

Мерки

- Реконструкция на амортизираната вътрешна водопроводна мрежа на град Върбица;
- Изграждане на нови водоснабдителни мрежи и съоръжения за град Върбица;
- Изграждане на напорен резервоар и водопроводна мрежа;
- Изграждане на водопроводна мрежа за квартал "Трошка"
- Доизграждане на водоснабдяването на селата Тушовица, Бяла река, Нова Бяла река, Маломир, Станянци, Божурово, Чернооково, Крайгорци, Менгишево, Конево, Кьолмен, Ловец, Сушина, Иваново, Методиево;
- Ремонт на амортизирани и изграждане на нови водопроводни съоръжения;

5.2. Канализация

В община Върбица няма изградени мрежи и системи за отпадни води дори в общинския център. Поради това реките "Елешница", "Тича", "Герила" са с трай-ни замърсявания. Същите реки се вливат пряко без пречистване в язовир "Тича" и по този начин го замърсяват.

5.3. Хидромелиоративна мрежа

Общо в землището на община Върбица потенциални за поливане са общо   дка, а се поливат   дка. Причината за тази разлика е, че хидротехническите съоръжения (канална мрежа и др.) са амортизирани или разрушени.

На територията на община Върбица има много водоеми. Използват се води от язовири, повърхностно-течащи води от реките, подпочвени води. За напояване се използват водите на всички язовири.

Проблеми

- Техническото състояние на съоръженията (язовирна стена, преливник, основен изпускател) не навсякъде е в добро състояние и може да създаде проблеми при експлоатацията;
- Хидротехническите съоръжения (канална мрежа и др.) са амортизирани или разрушени, което води до ограничено поливане на възможните за напояване площи.

5.4. Транспортна мрежа

5.4.1. Общинска пътна мрежа

Дължина и състояние на общинската пътна мрежа

Пътища IVти клас на територията на общината						
№ и наименование на пътя	Километрично положение на територията на Общината		Дължина на отсечката на територията на Общината /км/	Състояние на пътната настилка		
	От км	До км		добро	Средн о	лошо
IV – 48322 Величка – Божурово /Станянци – Чернооково/	3+100	4+200	1,100			1,000
IV – 70043 /Шумен– Върбица/Сушина – Ловец-Конево/Шумен – Върбица/	0+000	11+500	11,500	1,500	3,600	6,400
IV – 70044						

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

/Шумен-Върбица/ - Стаянци-Божурово- Чернооково-Крайгорци	0+000	8+700	8,700		3,200	5,500
IV – 70045 /Шумен –Върбица/ - Кьолмен	0+000	1+800	1,800	1,200		0,600
IV – 40076 Иваново - Методиево	0+000	4+500	4,500		4,500	
IV – 73024 /Върбица-Б.Река/ - Маломир	0+000	2+570	2,570	2,570		
Обща дължина:			30,170	5,270	11,300	13,50

Общинската пътна мрежа на територията на общината е с обща дължина 30,350 км. От общинския център до всяко от петнадесетте селища има транспортен достъп по път с асфалтово покритие. През последните 15 години, поради липса на достатъчно финансови средства са правени само текущи ремонти по общински пътища, включващи частично изкърпване на дупки. Липсата на възможност за осъществяване на мероприятия по ежегодни текущи ремонти и планови основни ремонти е довела до общо влошаване състоянието на пътната настилка. Хоризонталната маркировка не се подновява, на места липсват пътни знаци. Към настоящия момент, оценката на състоянието на пътищата варира от добра до лоша. Има нужда от профилактика на съществуващите и направа на нови водоотводни съоръжения /канавки, водостоци, мостове/, както и поставяне на липсващите знаци.

Съоръжения по Общинската пътна мрежа

№	Път №	Наименование на Общинския път	Килом. Полож.	Премоствано препятствие	Вид съоръжение	Обща Дължина / м /
1	IV 70043	/Шумен- Върбица/- Сушина- Ловец-Конево	0+250	р.Ивановска	Бетонен свод	8,00
			9+760	р.Коневска	Плочогред	6,00
2	IV 70044	/Шумен- Върбица/- Стаянци- Божурово- Чернооково- Крайгорци	0+800	Сухо дърво	Ж.б.плоча	4,500
			3+700	Сухо дърво	Ж.б.плоча	10,00
			5+290	р.Чернооковска	плоча	16,50
3	IV	Иваново-	3+730	Сухо дърво	Ж.б.плоча	6,00

40076	Методиево				
-------	-----------	--	--	--	--

Цялата пътна мрежа в общината се нуждае от основен ремонт. Постоянен проблем е поддържането на местната пътна мрежа, особено в зимни условия.

5.4.2. Републикански пътища на територията на община Върбица.

Дължина на Републиканските пътища на територията на общината

Пътища I ви клас				Пътища III ти клас			
№ и наименование на пътя	Километрично положение на територията на Общината		Дължина на отсечката на територията на Общината	№ и наименование на пътя	Километрично положение на територията на Общината		Дължина на отсечката на територията на Общината
	ОТ	ДО			ОТ	ДО	
I-7"Граница Румъния – о.п.Силистра-о.п.Дулово-о.п.Шумен-В.Преслав-Върбица-Бероново-Мараша-о.п.Ямбол-о.п.Елхово – Гранитово-Мелница- Лесово – граница Турция	145+415	189+400	43.985	III-7304 (Веселиномво-лозареве) Риш-Тушовица-Бяла Река-Нова Бяла Река-Върбица	9+667	28+630	18.963
Обща дължина /включва пътища със и без настилка/			43.985	Обща дължина /включва пътища със и без настилка/			18.963

2. Програми за ремонти на Републиканските пътища на територията на Община Върбица.

В предложението за Ремонт на програма на Областно пътно управление – Шумен за 2005г., представено пред ИА"Пътища" – София, са заложили следните обекти:

План за развитие на община Върбица
2007-2013 година

Преходни Пътни обекти	I-7 "Граница Румъния-о.п. Силистра – о.п. Дулово-о.п. Шумен- о.п. В. Преслав – Върбица – Берово – Мараша – о.п. Ямбол – о.п. Елхово – Гранитово – Мелница – Лесово – граница Турция" - участък от км. 170+561 до км. 171+701 /вход гр. Върбица/ по Договор /от км. 172+340 до км. 173+480 по ново километриране/ Път III-7304" (Веселиново-Лозарево) – Риш – Тушовица – Бяла река – Нова Бяла река – Върбица" - участък от км. 15+320 до км. 20+389 по Договор /от км. 8+470 до км. 13+539 по ново километриране/	За сега няма одобрение от ИА "Пътища" - София
Пътни обекти за проектиране	Път III-7304 "(Веселиново-Лозарево) – Риш – Тушовица – Бяла река – Нова Бяла река – Върбица" - участък от км. 13+569 до км. 28+630	За сега няма одобрение от ИА "Пътища" - София
Подобряване на асвалтовите настилки с напрана на тънко асвалтово покритие	I-7"Граница Румъния – о.п. Силистра – о.п. Дулово – о.п. Шумен – о.п. В. Преслав – Върбица – Берово – Мараша – о.п. Ямбол – о.п. Елхово – Гранитово – Мелница – Лесово – граница Турция" - участък от км. 147+730 до км. 165+230 – по Договор /от км. 149+150 до км. 166+650 по ново километриране/	Обекта е включен в Приложение 1 към РМС 273/2005 г. подготвя се за внасяне необходимите документи за финансиране в "ПИП" ЕАД-София
Предложени за ремонт на пътни отсечки, финансирани от фонд "РПИ" /винетки/	I-7"Граница Румъния – о.п. Силистра – о.п. Дулово – о.п. Шумен – о.п. В. Преслав – Върбица – Берово – Мараша – о.п. Ямбол – о.п. Елхово – Гранитово – Мелница – Лесово – граница Турция" - участък от км. 140+405 до км. 149+195	изпълнение на технологичен проект
Пътни обекти за проектиране	- 7 "Граница Румъния – о.п. Силистра – о.п. Дулово – о.п. Шумен – о.п. В. Преслав – Върбица – Берово – Мараша – о.п. Ямбол – о.п. Елхово – Гранитово – Мелница – Лесово – граница Турция" - участък от км. 140+405 до км. 149+195	Изготвяне на технологичен проект за който има договор и се чака одобрение от ИА "Пътища" - София
	Път III-7304 "(Веселиново-Лозарево) – Риш – Тушовица – Бяла река – Нова Бяла река – Върбица" - участък от км. 13+569 до км. 28+630	Изготвяне на проект за рехабилитация. За сега няма одобрение от ИА "Пътища" - София
Краткосрочна програма за развитие на пътна инфраструктура е заложен за ремонт	- 7 "Граница Румъния – о.п. Силистра – о.п. Дулово – о.п. Шумен – о.п. В. Преслав – Върбица – Берово – Мараша – о.п. Ямбол – о.п. Елхово – Гранитово – Мелница – Лесово – граница Турция" - участък от км. 140+405 до км. 149+195	Изготвяне на технологичен проект за който има сключен договор и се чака одобрение от ИА "Пътища" - София - срок за реализация 2005 г.
В дългосрочната програма за развитие на пътна инфраструктура на територията на общината	През 2005 г. I-7"Граница Румъния – о.п. Силистра – о.п. Дулово – о.п. Шумен – о.п. В. Преслав – Върбица – Берово – Мараша – о.п. Ямбол – о.п. Елхово – Гранитово – Мелница – Лесово – граница Турция" - участък от км. 13+569 до км. 28+630	Изготвяне на проект за рехабилитация. За сега няма одобрение от ИА "Пътища" - София
	I-7"Граница Румъния – о.п. Силистра – о.п. Дулово – о.п. Шумен – о.п. В. Преслав –	Изготвяне на

	Върбица – Берово – Мараша – о.п.Ямбол – о.п.Елхово – Гранитово – Мелница – Лесово – граница Турция” -участък от км.166+650 до км.171+790	проект за рехабилитация. За сега няма одобрение от ИА “Пътища”- София
--	--	---

5.5. Енергоснабдяване и енергопотребление

Община Върбица получава електроенергия от общата електроенергийна система на страната, посредством подстанция гр. В. Преслав /ВН/ 110кв. в средно напрежение – 20кв.

Електропроводи 110кв. /въздушни/

№	От п/ст – до п/ст	Наименование	Марка и сечение	Дължина /км/
1	Върбица - Крайгорци	веригава	3 x AC 150	15
2	Върбица - Тушовица	веригава	3 x AC 150	20
3	Върбица - Методиево	веригава	3 x AC 150	25
4	Върбица - Сушина	веригава	3 x AC 150	17

Така изградената електропроводна мрежа не осигурява достатъчна сигурност и оперативност в захранването на населените места. Инсталираната трансформаторна мощност не е оразмерена за товара от сегашните мощности и трансформаторите работят на границата на натовареност.

Електроразпределителната мрежа средно и ниско напрежение също е лошо развита както в пространствен аспект така и в техническо отношение. В градската част тя е въздушна и от части кабелна.

Град Върбица се захранва с две средни напрежения 2 x 10, а селата на 20 кв. Въздушните изводи 20 кв. захранват всички населени места от общината, без възможност за резервиране в аварийни ситуации за града, така и за селата.

На територията на общината има 45 трафопоста за общо ползване и 4, които са собственост на фирми и кооперации. Две трети от трафопостовите са в селата, а една трета в града. Инсталираната трансформаторна мощност в общината не е достатъчна за покриването на консумираната мощност от населението и предприятията. Трафопостовите най – често са с мощност 250 ква. В новите квартали, предвид застрояването и съсредоточаването на товари в тези райони трафопостовите са недостатъчни.

Оценка на състоянието, проблеми

- изградеността на мрежата 20 и 10 кв. не позволява да се поемат сегашни и бъдещи товари, свързани с развитието на общината.

- развитието на жилищното строителство, както и електрозахранването на малки и частни производствени фирми, изискват своевременно ново строителство на мрежата ниско напрежение според техническите изисквания за съответното производство и потребление за осветление.

Приоритети в развитието

- сигурно и постоянно електрозахранване на община Върбица, осигуряващо бъдещото му развитие
- поддържане на добри параметри на електрозахранване в района.

Мерки

- подмяна на мрежата за средно и ниско напрежение, в съответствие с териториалното развитие на общината.
- построяване на подстанция – високо напрежение – средно напрежение – 110/20/10 кв.
- доизграждане на допълнителни трансформатори в града и района.

5.6. Газоснабдяване

В общи линии енергията, която се консумира за отопление на територията на общината е електроенергия и дървесина, която в последните години е на изчерпване, за което захранването на община Върбица трябва да се осъществи с природен газ. Общата дължина на газоразпределението ще е 30 км. с работно налягане 4 Bar. изградено от полиетиленови тръби /PE – HD/, с което ще се захранят около 12 общински обекта.

Приоритети на развитие

Обхващане на всички части на града с газоснабдителна мрежа и осигуряване възможност за захранване на всички желаещи консуматори

Мерки

Изграждане на газоснабдителната мрежа и газификация на целия град и евентуално свързване с всички села на общината.

5.7. Комуникационни мрежи

В Община Върбица има покритие на два GSM оператора – Глобул и Мобилтел. Има и аналогова телефонна централа, собственост на БТК.

В общината има кабелна телевизия и интернет само в гр. Върбица. Има изграден и информационен център в гр. Върбица.

5.8. Жилищен фонд

Общият брой на жилищата в община Върбица е 4585, от които 51 броя общински и 4534 частни жилища. При отрицателния естествен прираст и миграцията към големите градове и чужбина, този жилищен фонд е достатъчен за населението на общината.

5.9. Устройствено планиране

Общия градоустройствен план на Община Върбица е изготвен през 1984г, предвид коренно изменилите се обществено икономически условия в общината, нормативната база и бъдещите изисквания на Европейския Съюз е наложително да се изготви нов общ устройствен план на Община Върбица. Същия трябва да се съобрази с общите устройствени планове на съседните общини и да предвиди мерки за развитие на приоритетните за общината сектори.

До 1999г всички селища имаха подробни устройствени планове – всички с регулационни и някои с планове за застрояване. Между 1990г и 1993г са изработени регулационни планове на селата Ловец, Нова Бяла река, Тушовица, Маломир, Методиево.

Кадастрални карти има изготвени за гр. Върбица- само за централната част и кв. ”Трошка”, и селата Станянци и Иваново, но не са одобрени.

Има изготвен план за регулация и застрояване на Курортен комплекс Върбица, който е одобрен през 2004г

След 1993г /с изключение на Курортен комплекс/ не е правено устройствено планиране на селище поради промяна в концепцията на изготвяне на планове – като електронни модели и честата смяна на нормативни уредби.

За селищата в общината има действащи застроителни и регулационни планове както следва:

№	Населено място	Регулационен план	Застроителен план	Функцион. тип	ЕКНМ
1	Гр.Върбица Гр.Върбица- /кв. ”Трошка”/ Курортен комплекс	1984г 1985г 2004г	1983г 2004г	IV	12766
2	С.Бяла река	1987г	няма	V	07692
3	С.Тушовица	1991г	няма	V	73537
4	С.Методиево	1993г	няма	VI	47915
5	С.Маломир	1991г	няма	VII	46773

6	С.Нова Бяла река	1993г	няма	VII	51785
7	С.Станянци	1960г	няма	VII	68847
8	С.Божурово	1960г	няма	VII	05075
9	С.Чернооково	1961г	няма	VII	81222
10	С.Крайгорци	1963г	няма	VII	39298
11	С.Метгишево	1935 г	няма	VII	47785
12	С.Конево	1935г	няма	VII	38306
13	С.Ловец	1993г	няма	VII	43949
14	С.Сушина	1935г	няма	VII	32113
15	С.Кьолмен	1949г	няма	VIII	41054

На основание горната информация е наложително изготвянето на кадастрални карти и планове за всички села.

В общината се констатира засилен интерес към недвижими имоти/особено в селата Ловец, Кьолмен, Сушина/ и свързаните с това сделки. Голямото несъвпадение между действащите /одобрени/ регулационни планове и съществуващите граници на поземлените имоти, оскъпяват и утежняват работата на администрацията по издаване на документи, свързани с тях

Извод:

Това изоставане с всяка година задълбочава все повече проблемите, поради което е наложително финансово обезпечаване за изработване на нов подробен устройствен план на общината и планове за застрояване и регулация за всички населени места.

6. ОКОЛНА СРЕДА

6.1. Отпадъци

На територията на Община Върбица има едно общинско депо за ТБО и петнадесет нерегламентирани сметища. Събирането на битовите отпадъци е организирано само в гр.Върбица, което представлява 28% от общия брой на населението в общината. За събирането на битовите и смесени битови отпадъци се използват кошчета с вместимост 110л. и се обслужват от специализиран автомобил на Общината. Депото за отпадъци е разположено на 2 км източно от кв.Трошка.

Количеството на генерираните ТБО до момента е 18 900 т.

Отпадъците представляват най-критичния сектор за общината. Основните проблеми, свързани с дейностите по отпадъците са недостатъчната остаряла и амортизирана транспортна техника, недостиг на съдове за отпадъци, изчерпване капацитета на общинското депо и предстоящото му закриване и ниските приходи от такса “Битови отпадъци”, които не покриват разходите по услугите, свързани с битовите отпадъци.

В града се изхвърлят предимно смесени битови отпадъци от домакинствата и по-малко биоразградими отпадъци. Незначителен е делът на опасните отпадъци: батерии, лекарства, луминисцентни лампи, акумулаторни батерии и др.

Делът на строителните отпадъци в общото количество на ТБО е минимален за общината, тъй като строителството е в много малък обем. Извършват се предимно реконструкция и ремонт на сгради. Строителните отпадъци не се извозват организирано, което води до липса на контрол за тяхното количество.

В населените места на територията на общината са регистрирани множество нерегламентирани локални сметища. Ежемесечно Община Върбица запръстява нерегламентираните сметища по селата и ликвидира незаконните и криминални сметища но поради това, че там няма организирано сметосъбиране и извозване, отново се образуват локални сметища.

До края на 2005г. Община Върбица предвижда закриването на нерегламентираните сметища в селата Нова Бяла Река и Маломир, за което е необходимо закупуването на допълнителни кошове и механизация.

Общинското депо за ТБО в гр.Върбица не отговаря на съвременните изисквания за екологосъобразно обезвреждане на отпадъците, за което е изработен план за закриването до 2007г.

С Националната програма за управление на дейностите по отпадъците приета с решение от 11.12.2003г. на МС е определено община Върбица да ползва регионалното депо в гр.Омуртаг за депониране на ТБО, които се генерират в общината. С това общината се изправя пред големи затруднения, тъй като не разполага с финансови средства за въвеждане на съвременна система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, която да обхване 100% от населението в общината и закупуване на нов вид контейнери и съответната съвременна специализирана техника.

За целта е необходимо общината да се снабди допълнително :

- 4 бр. транспортна техника;
- 2670 бр. съдове по 110л
- 16 бр.контейнери 1100л.

Като цяло екологичната характеристика на Община Върбица е много добра. На територията ѝ няма замърсители на почвата, въздуха и водите.

В частност поминъкът на населението на общината определя източниците на замърсяване от растителен и животински произход. Този тип

замърсители имат временен характер и не оказват дълготрайно влияние върху екологичната обстановка в общината.

За намаляване на този вид отпадъци Община Върбица кандидатства с проект “Минимизиране на биоразградимите битови отпадъци с въвеждане на фамилно компостиране”.

6.2. Защитени територии и биоразнообразие

6.2.1. ФАУНА

Според зоогеографското райониране на Р. България общината е разположено в предпланинския и част от планинския район на северната зоогеографска област.

Голямото различие в надморските височини, богатата хранителна база предопределят и разнообразието в растителния и животински свят.

По-важни представители на фауната, които обитават територията на държавното лесничество и общината имат пряко или косвено значение за ловностопанската дейност са:

Територията на държавно лесничество “Върбица” попада в два горскорастителни пояса: долният равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори с подпояс на крайречните и лонгозни гори, подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори и подпояс на хълмисто-предпланинските широколистни гори, и средния планински пояс на горите от бук и иглолистни с подпояс на планинските гори от горун, бук и ела.

Горската растителност е представена от три основни групи насаждения: естествени смесени високостеблени насаждения, по-слабо или по-силно повлияни от вековната стопанска дейност на човека, представляващи основната част от дървесните запаси на лесничеството, съставени предимно то бук, зимен дъб, габър, цер и благун; изкуствено създадени насаждения главно от бял бор, черен бор и акация; естествени издънкови насаждения от бук, зимен дъб, габър, цер, благун, келяв габър и др. С единично или по-малко участие в насажденията и от трите основни групи се срещат още явор, ясен, шестил, сребролистна и едролистна липа, турска леска, планински ясен, мъждрян, клен, брекина, череша, трепетлика, а от внесените по изкуствен път – червен дъб, зелена дугласка, смърч, ела, бреза и евроамерикански тополи.

В района на лесничеството се срещат и следните храстови видове: глог, дрян, обикновена леска, шипка, трънка, бъз, чашкодрян, птиче грозде, смрадлика, аморфа и др. Полухрастите са представени главно от къпината и по-ограничено от малината.

В подпояса на крайречните и лонгозни гори преобладават тополовите и борови култури. Естествената горска растителност в подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори се състои от зимен дъб, бук, цер, благун,

габър, келяв гябър, а от изкуствен произход – черен бор, бял бор и акация. В подпояса на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори преобладават зимендъбовите и буковите чисти и смесени с габър насаждения и бялборови култури. В подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела преобладават чистите букови и по-ограничено зимендъбови насаждения.

Представителите на дървесните видове са представени в таблицата :

Сравнение на площта по дървесни видове в сегашния и бъдещия състав на насажденията

Дървесни видове	СЕГАШЕН СЪСТАВ		Б Ъ Д Е Щ С Ъ С Т А В			
	залесена площ		залесена площ		дървопроизв. площ	
	ха	%	ха	%	ха	%
1	2	3	4	5	6	7
Бял бор	1155.5	6.5	558.9	3.1	562.4	3.1
Смърч	10.8	0.1	18.7	0.1	18.7	0.1
Черен бор	883.4	4.9	874.3	4.9	874.4	4.9
Ела	1.9	0.0	1.7	0.0	1.7	0.0
Зелена дуглазка	8.6	0.0	4.8	0.0	4.8	0.0
Дуглазка	2.2	0.0	3.7	0.0	3.7	0.0
Бук	5551.1	31.0	6196.5	34.6	6218.7	34.6
Дъб	0.0	0.0	26.0	0.1	26.0	0.1
Зимен дъб	3530.8	19.7	4982.1	27.8	5007.4	27.9
Летен дъб	0.0	0.0	10.3	0.1	10.3	0.1
Червен дъб	29.5	0.2	35.7	0.2	35.7	0.2
Благун	1048.0	5.9	1359.9	7.6	1360.6	7.6
Цер	1348.6	7.5	1339.9	7.5	1340.4	7.5
Габър	2316.9	12.9	732.5	4.1	732.5	4.1
Ясен	1.2	0.0	1.2	0.0	1.2	0.0
Явор	194.5	1.1	416.9	2.3	417.1	2.3
Бреза	69.5	0.4	39.8	0.2	39.8	0.2
Едрolistна липа	72.8	0.4	54.3	0.3	54.3	0.3
Сребролистна липа	218.1	1.2	650.2	3.6	654.8	3.6
Липа	2.0	0.0	1.8	0.0	1.8	0.0
Трепетлика	12.5	0.1	2.4	0.0	2.4	0.0

Люляк	1.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Шестил	20.5	0.1	35.4	0.2	35.4	0.2
Планински ясен	69.2	0.4	112.6	0.6	112.6	0.6
Полски ясен	2.4	0.0	9.4	0.1	9.4	0.1
Череша	11.0	0.1	23.5	0.1	23.5	0.1
Източен бук	33.7	0.2	26.6	0.1	26.6	0.1
Брекина	2.6	0.0	3.4	0.0	3.4	0.0
Клен	9.5	0.1	12.0	0.1	12.0	0.1
Турска леска	39.9	0.2	20.2	0.1	20.2	0.1
Ива	4.6	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0
Акация	183.2	1.0	124.7	0.7	125.5	0.7
Келяв габър	834.2	4.7	153.2	0.9	153.2	0.9
Мъждрян	221.7	1.2	70.2	0.4	70.2	0.4
Топола	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
тп Vernirubens	3.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
тп I-214	5.8	0.0	1.1	0.0	1.1	0.0
тп Regenerata	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
тп R-16 Robusta	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Всичко	17903.8	100.0	17903.8	100.0	17961.7	100.0

От представителите на лечебни растения : божур, коприва, горска ягода, лапад, лайка, лавандула, мащерка, самардала, левурда, мента, босилек, риган, бял равнец, жълт и червен кантарион, глухарче, бръшлян, девесил, овча опашка, мъжка папрат, живовлек, липа, люляк, бодлив залист и др.

Лесничейството разполага и с Базов разсадник – “Станянци” с площ 9,0ха. с производство средно около 2 мил.бр. фиданки едногодишни широколистни и двугодишни иглолистни. Семената от иглолистни се доставят чрез ГСС гр.Пловдив, а за производство на широколистни фиданки се ползват собствени семена.

6.2.2. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

На територията на лесничейството се намира един защитен природен обект – резервата “Момин град” с площ 6,6 ха.Представява елитна букова гора с височина 28м., диаметър 52 см., средна възраст 160г., II бонитет. Съгласно новоприетия “Закон за защитените територии” той е прехвърлен за стопанисване и охрана към Министерството на околната среда и водите. Разполага със защитена местност от находище с червен божур на площ от11,5ха. с висока плътност, образуващо характерно растително съобщество

с други видове фигуриращи в приложенията на Закона за биологичното разнообразие и Закона за лечебните растения.

От голямо значение за населението от района на лесничеството са защитно-водоохранните, противоерозионните и рекреационните функции на горите. На територията му няма обособени вододайни зони, но горските комплекси са единствените източници на питейна вода за селищата в общината. Горите и горските комплекси на държавно лесничество “Върбица” са основен водосборен басейн за язовир “Тича”, обслужващ

населението на градовете Шумен, Търговище и Велики Преслав. Курортните гори в местността “Курорта” са място за отдих на местното население и туристи.

SWOT – АНАЛИЗ

Голяма част от общинските проблеми са идентични за общините, включени в изостанали селски райони, но в същото време общината има и свои специфични проблеми, произтичащи от географското ѝ положение, особеностите в нейното социално – икономическо развитие и инфраструктурна изграденост.

СИЛНИ СТРАНИ:

- Относително постоянен дял на населението в трудоспособна възраст;
- Наличие на свободен сграден фонд, който би могъл да представлява инвестиционен интерес;
- Наличие на необработвани площи и благоприятни климатични условия за отглеждане на трайни насаждения и етерично-маслени култури;
- Традиции в отглеждането на едър и дребен рогат добитък и наличие на свободни площи, подходящи за пасищно животновъдство;
- Добър горски фонд със запаси от широколистна дървесина;
- Наличие на минерални извори с доказани лечебни свойства;
- Богато и разнообразно историческо наследство;
- Добри отношения между различните етнически и етнокултурни общности;
- Налична база и традиции в областта на социалния отдих и почивното дело;
- Отсъствие на промишлени замърсители и добри нива на екологичните показатели;

- Добра по запас и разнообразна по видове флора (гъби, лечебни растения) и фауна;
- Сравнително добре изградена административна инфраструктура (с изключение на данъчната и съдебна администрация) и възможности за развитие на капацитета на общинските и държавни служители;
- Ниско ниво на престъпността и сравнително сигурна социална среда;

СЛАБИ СТРАНИ:

- Отдалеченост от административните и промишлени центрове;
- Слабо изградена транспортна инфраструктура, пречатваща достъпа до пазарите;
- Ниско образователно равнище и недостатъчна степен на квалификация на населението;
- Безработица над средната за страната;
- Ниско ниво на доходите на населението;
- Традиционно слабо развит в икономическо отношение район;
- Отсъствие на външни инвестиции в икономиката и недостатъчен местен капацитет за достъп до инвестиционни средства;
- На територията на общината няма достатъчни предприятия, които да преработват произведените суровини и да генерират добавена стойност в местната икономика;
- Разпокъсан земеделски фонд и недостиг на обособени терени с достатъчна площ, привлекателни за арендатори в селското стопанство;
- Наличие на ограничения в ползването на териториите, попадащи в зоната на яз. Тича и неизградена санитарно-охранителната зона;
- Недостатъчна добра, лошо поддържана и на места неизградена техническа инфраструктура (електропреносна мрежа, водоснабдяване, канализация, телекомуникации);
- Общината и нейните природни дадености не са достатъчно популярни в страната;
- Недостатъчно собствени приходи и ограничения в разходите, водещи до влошаване качеството на услугите за местната общност;
- Остаряла и амортизирана материална база в областта на социалната инфраструктура (образование, здравеопазване, социални услуги, култура и спортни дейности);

ВЪЗМОЖНОСТИ:

- През територията на общината (Върбишкия проход) е предвидено да премине Европейски коридор № (...);

- Използване на европейските предприсъединителни и структурни фондове в подкрепа на развитието на местната инфраструктура и административния капацитет;
- Общия икономически растеж би могъл да привлече външни инвеститори за използване местните ресурси и наличната работна ръка;
- Наличието на население в трудоспособна възраст би могло да доведе до повишаване на капацитета на местната общност в посока използване на наличните фактори за развитие;

ЗАПЛАХИ:

- Несъвършена законодателна уредба в областта на селското стопанство и сложни процедури на финансиране на земеделските производители;
- Експлоатация на горския фонд, неотговаряща на принципите на устойчивото развитие;
- Тенденция на централизация на определени административни структури (данъчна и съдебна система), водеща до затруднения в обслужването на населението;
- Въвеждане на европейските ограничителни и регулаторни режими в областта на селското стопанство;
- Последващо влошаване на услугите за населението в резултат на финансова децентрализация и недостатъчния приходен капацитет на общината;
- Ниското ниво на квалификация на населението би могло да пречатства привличането на инвестиции и създаването на нови предприятия;

СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

I. ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА

През 2013г. Върбица да се превърне в община с добри условия за живот, с развити инфраструктура, лека промишленост, селско стопанство и туризъм, осигуряваща качествено образование, здравни и социални услуги на своите граждани.

ГЛАВНА ЦЕЛ

Създаване на благоприятни условия за социално-икономическо развитие и подобряване качеството на живот и бизнес в населените места на община Върбица през периода 2007 – 2013 година.

II. ОСНОВНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

- 1. Стратегическа цел 1: ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ ЧРЕЗ СЪЗДАВАНЕ НА БЛАГОПРИЯТНИ УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ОБЩИНА ВЪРБИЦА**
- 2. Стратегическа цел 2: ИЗГРАЖДАНЕ НА НОВА И РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ИЗГРАДЕНАТА ТЕХНИЧЕСКА И СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА**
- 3. Стратегическа цел 3: СЪЗДАВАНЕ НА УСТОЙЧИВ ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ, ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТТА НА ИКОНОМИКАТА В ОБЩИНАТА В РЕГИОНАЛЕН ПЛАН**
- 4. Стратегическа цел 4: ПОДОБРЯВАНЕ НА ПАРАМЕТРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ЗАПАЗВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНОТО РАВНОВЕСИЕ И ПОВИШАВАНЕ ЕКОКУЛТУРАТА НА НАСЕЛЕНИЕТО**

III. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

- 1.1 Повишаване образователното и квалификационното ниво на населението.
- 1.2 Подобряване здравния статус на населението.
- 1.3 Интегриране на хора в неравностойно положение.
- 1.4 Разширяване обхвата и разнообразието на предлаганите социалните услуги.
- 1.5 Повишаване на културното потребление чрез разнообразяването и обогатяването му.
- 1.6 Развитие капацитета на местната администрация за предоставяне на разнообразни и качествени услуги на населението.

- 2.1 Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура във всички населени места на територията на община Върбица.
- 3.1 Създаване на условия за производство на екологично чисти селскостопански продукти.
- 3.2 Повишаване заетостта на населението чрез развитие на селското стопанство.
- 3.3 Подпомагане развитието на малки и средни предприятия
- 3.4 Стимулиране на инвестиционната активност и насърчаване на предприемачеството.
- 3.5 Утвърждаване на община Върбица, като дестинация за културно-исторически и еко-туризъм.
- 3.6 Популяризиране на възможностите за бизнес и инвестиции в община Върбица.
- 4.1 Подобряване качеството на околната среда в община Върбица.

IV. МЕРКИ

Мерки и програми за развитие

1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ “Подобряване качеството на живот чрез създаване на благоприятни условия за развитие на човешките ресурси в община Върбица”.

1.1 Мерки за постигане на Специфична цел “Повишаване образователното и квалификационното ниво на населението”

Мярка 1.1.1: Ремонт на сградите на ЦДГ и училищата в община Върбица;

Всички сгради на училища и градини се нуждаят от вътрешен и външен ремонт, съобразно изискванията на ХЕИ. В повечето сгради са извършвани само козметични ремонти. Мярката предвижда:

- Външен ремонт на сградите – подмяна на покривната конструкция и керемиди, дъждовната инсталация, подмяна на дограми и външни врати, топлинна изолация, съгласно Националната и Общинска стратегия за енергийна ефективност.
- Вътрешен ремонт – ремонт на стаите и кабинетите, подмяна на подовите настилки, врати, ВиК и ел. инсталация.

Мярка 1.1.2: Подобряване и осъвременяване на материалната база в учебните заведения до 2010г.;

Всички училища и ЦДГ се нуждаят от подобряване на материалната база. В настоящия момент тя е амортизирана. Основната цел на мярката е да се обнови оборудването в училищата (лаборатории, чинове, маси, катедри, природно-научни кабинети и др.), да се обособят компютърни кабинети с

достъп до Интернет. Детските градини също се нуждаят от обновяване на материалната база (легла, маси, столчета и др.).

Мярка 1.1.3: Изграждане на образователен и квалификационен център за обучение на лица в неравностойно положение;

Предвиждат се образователни дейности – теория и практически занимания, да се осъществяват, чрез адекватен учебен план и учебна програма. Програмата ще се осъществява от екип, който включва висококвалифицирани специалисти, с практически и организационен опит в образователната и социалната сфера.

Центърът ще извършва дневни програми за развиване уменията на хора в неравностойно положение, ще провежда социален диалог с лицата и със семействата им, организира курсове и съдейства за стартиране на малък бизнес.

Мярка 1.1.4: Постигане на посещаемост на учебните занятия в СОУ “Паисий Хилендарски” гр.Върбица 100% до края на 2007г.;

Основната причина за ниското образователно ниво на населението в гр. Върбица е финансовата затрудненост.

Мярката включва разяснителна кампания сред родителите за ползите и възможностите, които разкриват по-високото образование и знания пред техните деца.

Мярка 1.1.5: Обособяване на професионални паралелки в СОУ “Паисий Хилендарски” гр. Върбица;

В СОУ “Паисий Хилендарски” липсват професионални паралелки, които да помогнат на младежите да се ориентират професионално и да придобият първоначален професионален опит. Това е предпоставка за изтичане на младите и амбициозни кадри извън пределите на общината с цел получаване на професионална квалификация и висше образование. Тази мярка цели да реши частично този проблем, като даде възможност на младежите да получат професионална квалификация със средното си образование. Изборът на вида на професиите, които биха се изучавали ще стане след широк обществен форум и консултации с работодателите на територията на общината.

1.2 Мерки за постигане на Специфична цел “Повишаване здравния статус на населението”.

Мярка 1.2.1: Подобряване на материално-техническата база в здравните заведения до 2008г.;

Поликлиниката в гр. Върбица и сградите в другите населени места, където се осъществяват лекарските практики са общинска собственост. Те се нуждаят от ремонт, както от вън, така и вътре. Необходимо е закупуването на ново, съвременно оборудване за повишаване качеството на здравното обслужване.

Мярка 1.2.2: Подобряване материално-техническата база за спорт и физкултура;

Мярката цели да се възстановят всички спортни площадки и игрища или да се изградят нови, там където няма за да имат възможност младите хора да спортуват. Това се налага поради влошеното всеобщо здравословно състояние на младежта.

1.3 Мерки за постигане на Специфична цел “Интегриране на хора в неравностойно положение”

Мярка 1.3.1: Стимулиране трудовата заетост на хора в неравностойно положение, чрез промяна на обществената нагласа и представяне на добрите практики за професионална реализация; Осигуряване на физически достъп до обществени сгради (училища, детски градини, читалища, сгради на общински институции и др.) и адаптиране на битовата и околната среда към нуждите на хората с увреждания за повишаване на мобилността им.

1.4 Мерки за постигане на Специфична цел “Разширяване обхвата и разнообразието на предлаганите социалните услуги”

Мярка 1.4.1: Създаване на фонд за подпомагане на хора в неравностойно положение; Учредяване на общински фонд, който да подпомага социално слаби жители на общината да се интегрират и социализират в обществото, като поема разходите им за курсове, обучения, лечения, стипендии за таланти деца, кредитиране на идеи за бизнес и др. Финансирането му ще става по програми и дарения.

Мярка 1.4.2: Изграждане на дом за възрастни хора до 2010г.; Грижата за хората от третата възраст е сред приоритетите на ръководството на Община Върбица. Тази мярка ще даде възможност на тази група хора един по-достоеен живот.

1.5 Мерки за постигане на Специфична цел “Повишаване на културното потребление чрез разнообразяването и обогатяването му”

Мярка 1.5.1: Ремонт на сградите и подобряване на материално-техническата база на читалищата в община Върбица; Предвижда се ремонт на сградния фонд на читалищата, като и подновяване на интериора в тях. Необходимо е и закупуване на технически средства необходими за качествено изпълнение на образователните и културни мероприятия за всяко от читалищата с цел съхраняване документално на културните мероприятия. Закупуване на нова литература с цел обогатяване на книжния фонд на библиотеките.

Мярка 1.5.2: Възстановяване ролята на читалищата в духовния и обществен живот на местното население; Създаване на Интернет център в училищата, където да има свободен достъп от всички възрастови групи на населението (закупуване на компютърна техника).

Мярка 1.5.3: Насърчаване на етно-културните традиции

- Провеждане на етно-събори на балканите /костюми, реквизит, рекламни материали и др./
- Създаване на български, турски и ромски фолклорни състави /костюми, инструменти, реквизит и др./

Мярка 1.5.4: Обогаляване на културната дейност с обвързването ѝ с културно-историческото наследство

- Реставрация на старите чешми
- Създаване на картинна галерия във Василадельската къща

Мярка 1.5.5: Повишаване качеството на културният продукт

Закупуване на народни инструменти, костюми, реквизит и създаване на кръжочни форми;

Мярка 1.5.6: Популяризиране местното културно наследство и бит извън пределите на общината и страната чрез международни контакти;

Тази мярка включва дейности, като организиране и участие в национални и международни фолклорни фестивали и организиране на културни празници с цел културен обмен със страните на Европейския съюз и други страни, които не са членки.

1.6. Мерки за постигане на специфична цел “ Развитие капацитета на местната администрация за предоставяне на разнообразни и качествени услуги за населението

Мярка 1.6.1: Организиране на обучения с цел повишаване уменията на служителите в сферата на публичните услуги;

Мярка 1.6.2: Организиране на обучения с цел повишаване капацитета на общинската администрация и общността за разработка на проекти и мобилизиране на ресурси в подкрепа на местното развитие

Мярка 1.6.3: Предлагане на услуги за гражданите по електронен път до 2010 година

2. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ “Изграждане на нова и рехабилитация на изградената техническа и социална инфраструктура на територията на общината”

2.1 Мерки за постигане на Специфична цел “Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура във всички населени места на територията на община Върбица”

Мярка 2.1.1: Изграждане на канализация на територията на община Върбица до 2013г.

На територията на Община Върбица няма изградена канализация. Необходимо е изграждането на такава в гр. Върбица, с. Бяла река и с. Чернооково.

Мярка 2.1.2: Реконструкция и изграждане на допълнително водоснабдяване в населените места в Общината.

Водопроводната мрежа на територията на цялата община е остаряла и амортизирана. За да се промени са необходими големи инвестиции за подмяна на цялата мрежа във и до всички населени места.

В повечето села до къщите, разположени по високите места през летния сезон водата не достига и се въвежда режим на водата. Необходимо е да се осигури допълнително водоснабдяване за да се нормализира водоснабдяването и да се избегнат епидемии.

Мярка 2.1.3: Изграждане на пречиствателна станция за отпадни води за гр. Върбица до 2013г.

Мярка 2.1.4: Газифициране на гр. Върбица до 2013г.

Мярка 2.1.5: Подмяна на ел. проводниците с ниско напрежение и осветителните тела с енергоспестяващи ел. крушки на уличното осветление, изграждане на подстанция и трафопости във всички населени места;

Целта на тази мярка е да се подменят проводниците и всички стари осветителни тела с нови, енергоспестяващи, във всички населени места в община Върбица.

Мярка 2.1.6: Обновяване и доизграждане на уличната пътна и пешеходна инфраструктура във всички населени места в община Върбица до 2009г.

Уличната пътна и пешеходна инфраструктура е в недобро състояние. В повечето населени места, особено в по-малките, са асфалтирани само централните улици. Останалите са с трошенокаменна настилка или черни пътища. Състоянието на тротоарните настилки е сходно с пътната мрежа, дори в по-лошо състояние. Тротоарните плочки там където ги има са амортизирани. Тази мярка цели решаването на тези проблеми с изграждането на нови и реконструкцията на старите пътища и тротоарни настилки във всички населени места.

Мярка 2.1.7: Изграждане на инфраструктура в индустриалните зони на гр. Върбица

За да бъдат привлечени инвеститори в индустриалните зони на гр. Върбица е нужно да бъде изградена подходяща инфраструктура, включваща електрифициране, ВиК, газифициране и асфалтирани пътища.

Мярка 2.1.8: Обновяване и доизграждане на междуселищната пътна мрежа до 2010г. на територията на общината

Междуселищната пътна мрежа се нуждае от реконструкция и доизграждане. Всички общински пътища се нуждаят от ремонт за да се подобри преносът на стоки и хора. Особено тежко е състоянието на пътищата до по-отдалечените села и тези които водят до друга община.

Мярка 2.1.9: Изготвяне на устройствени планове на населените места и курортен комплекс

Липсата на актуализирани подробни устройствени планове ще се превърне в пречка администрацията да извършва качествени услуги, което

ще доведе до отдръпване на потенциални инвеститори и до социално напрежение сред жителите на общината.

Мярка 2.1.10: Саниране на обществени сгради за повишаване на енергийната ефективност

Мярката цели да се санират всички обществени сгради, за подобряване показателите на енергийна ефективност. Тук са включени всички училища, детски градини, читалища, сградата на общинската администрация и кметствата и др.

3. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ “Създаване на устойчив икономически растеж, повишаване на конкурентноспособността на икономиката в общината в регионален план”

3.1 Мерки за постигане на Специфична цел “Създаване на условия за производство на екологично чисти селскостопански продукти

Мярка 3.1.1: Информирание на селскостопанските производители относно стандартите за екологична селскостопанска продукция.

Мярка 3.1.2: Създаване и сертифициране на еко-зони за производство на селскостопанска продукция

3.2 Мерки за постигане на Специфична цел “Повишаване заетостта на населението чрез развитието селското стопанство”

Мярка 3.2.1: Създаване на масиви с трайни насаждения-вишни, малини, къпини и лозя

За да се осигури поминък на ниско образованото население от селата, където няма производствени мощности е необходими да бъдат засети трайни насаждения на свободна общинска земя, която да бъде отдадена под аренда. Целта е да се даде възможност за допълнителни доходи на най-бедната част от населението.

Мярка 3.2.2: Стимулиране развитието на животновъдството-овцевъдство и говедовъдство

3.3 Мерки за постигане на Специфична цел “Подпомагане развитието на малки и средни предприятия”

Мярка 3.3.1: Повишаване информираността на бизнеса относно възможностите за финансиране на проекти и програми от европейските фондове

Тази мярка предвижда подобряване на диалога и повишаване на взаимното доверие както между общината и бизнеса, така и между представителите му и координирането на бизнес-намеренията, тяхното информиране и насочване. Предвиждат се регулярни срещи между представители на местната власт и на бизнеса за информиране, относно частни и общински проекти. Осигуряване на информация за възможностите за финансиране по Европейски програми и фондове на регионално,

национално и международно ниво. Анализ на нуждите, проблемите и възможностите за подкрепа от страна на общината.

Мярка 3.3.2: Повишаване качеството на човешкият капитал и постигане съответствие на квалификацията му с пазара на труда

Качеството на човешките ресурси е едно от основните конкурентни предимства на общинската икономика. То се основава на добро образование, наличието на гъвкавост на пазара на труда и сравнително доброто съотношение между цената на труда и квалификацията. Община Върбица може да се похвали с висококвалифицирани специалисти. Затова осъществяването на мерките, дейностите и проектите за повишаване качеството на човешкия потенциал в общината следва да се реализират в партньорство между местната власт и социално-икономическите партньори, в това число училищата, бизнеса, сдруженията на бизнеса, териториалното бюро по труда, неправителствения сектор.

Мярка 3.3.3: Стимулиране създаването на малки предприятия за преработка на селскостопанска и горскостопанска продукция на територията на общината.

3.4 Мерки за постигане на Специфична цел “ Стимулиране на инвестиционната активност и насърчаване на предприемачеството”

Мярка 3.4.1: Разработване на система от мерки за подпомагане стартирането на нов бизнес

Включва предоставяне на терени, административно обслужване, облекчения, информация относно възможностите и стартирането на нов бизнес, възможности за финансиране по донорски програми, помощ при набавяне на необходимите документи, разрешителни и др.

Повишаване капацитета и квалификацията на администрацията на Община Върбица. Изграждане на партньорски взаимоотношения и обмяна на опит с други институции от публичния, частния и неправителствения сектор.

3.5 Мерки за постигане на Специфична цел “Утвърждаване на община Върбица като дестинация за културно-исторически и еко-туризъм

Мярка 3.5.1: Развитие на селския туризъм

Стимулиране и подпомагане, разкриването на нови селски къщи предоставящи разширен кръг от услуги в сферата на туризма.

Мярка 3.5.2: Развитие на Курортен комплекс гр. Върбица и създаване на места за къмпинг и екопътеки до края на плановия период.

Маркирането на екопътеки и определянето на места за пикник ще постави начало на популяризиране и разработване на нови продукти за алтернативни форми на туризъм, представящи богатите природни забележителности и редките растителни и животински видове. Опазване на околната страна от местното население след като осъзнаят, колко е важно да пазят редките растителни и животински видове. Това в повечето случаи е невъзможно без те да имат пряк икономически интерес от това. Развитие

на екотуризма ще обвърже доходите на местните с опазването на природната уникалност на района

- Изграждане на пикник в местността “Минерална вода”, включва поставяне на маси, пейки, огнища, кошчета за отпадъци и туристически заслон.
- Маркиране и монтаж на кошчета за отпадъци и табели по екопътеките в района на Курортния комплекс.

Мярка 3.5.3: Изграждане на информационен туристически център в гр. Върбица и организация на информационното обслужване

Целта, която трябва да се постигне с изграждането на Туристическия център е да се повиши информацията за туристическите обекти на територията на Общината, да се подобри предлагането и да се създадат нови туристически маршрути, като това да допринесе за повишаване на туристическия поток и подобряване на жизнения статус на населението.

Една от причините за слабо развития туризъм в момента е липсата на туристически центрове, които да бъдат обединяващо звено между туристите, туристическите агенции и местните фирми и институции, предлагащи туристически услуги. Такива центрове работят успешно на територията на много общини в страната.

Предвижда се такива центрове да бъдат изградени и на територията на Община Върбица.

Мярка 3.5.4: Организиране на националното честване на 1200 години от битката при Върбишкия проход през 2011 година и изграждане на паметник;

3.6 Мерки за постигане на Специфична цел “Популяризиране на възможностите за бизнес и инвестиции в община Върбица”

Мярка 3.6.1: Провеждане на постоянна информационна кампания на община Върбица за рекламиране на нейните възможности и силни страни за инвестиции, отдих и туризъм;

Създаване на обща база данни за обмен на бизнес информация, създаване на web страница със съответните връзки, относно пазарна и финансова информация, възможности за отдих и туризъм, налична леглова база и заведения за обществено хранене.

Целта е да се повиши информираността и интереса на българските и чуждестранни туристи към туристическите обекти и възможностите за отдих и почивка.

Маркетинговата стратегия включва следните дейности:

- изработване на рекламен каталог, представящ културните и историческите забележителности на територията на общината;
- издаване на рекламни брошури;
- интернет сайт;

4. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ “Подобряване на параметрите на околната среда, запазване на екологичното равновесие и повишаване екокултурата на населението”

4.1 Мерки за постигане на Специфична цел “Подобряване качеството на околната среда в община Върбица”

Мярка 4.1.1: Ликвидиране на нерегламентираните сметища на територията на община Върбица до 2008г.

По-голямата част от населението на Община Върбица се препитава с животновъдство и земеделие. Ниското ниво на еко-културата на населението постоянно създава проблеми на местната власт. Проблемът с нерегламентираните сметища е дългогодишен.

Мярката цели да повиши екологичната култура на местните жители като бъдат включени в информационна кампания и дейностите по почистване, озеленяване, ремонтване на архитектурни паркови елементи (пейки, маси, беседка) и др. Местното население трябва да осъзнае взаимовръзката между чистата околна среда и неговото благосъстояние.

Мярка 4.1.2: Организиране на разделно сметосъбиране на битовите отпадъци

Тази мярка цели да реши проблема във всички населени места в общината, като бъдат закупени сметосъбираща техника и контейнери за отпадъци, както да се въведе разделното сметосъбиране “Хартия-пластмаси-стъкло” за рециклиране.

Мярка 4.1.3. Изграждане на претоварна станция за битови отпадъци във връзка с регионално депо Омуртаг

Мярка 4.1.4: Възстановяване и разширяване на зелените и паркови площи във всички населени места

Целта на тази мярка е да се почистят и увеличат зелените площи и парковите пространства за да се подобри обликът на населените места, като бъдат засети нови растителни видове във всяко едно населено място в общината.

Мярка 4.1.5: Оползотворяване на селскостопанските отпадъци, чрез преработването им в биотор във всички населени места

Поради селскостопанския характер на региона основни причинители на замърсяване са отпадъците със селскостопански произход. Натрупването на големи количества биоразградими битови отпадъци, подлежащи на депозирание, се явява основен проблем при управление на битовите отпадъци в Общината, защото депозиранията биомаса заема много място на депото. Целта на мярката е оползотворяване и намаляване количеството на отпадъците с органичен произход до нула и повишаване нивото на еко-културата на населението. Възможните начини са два: компостиране на

растителните отпадъци и преработване на животинските с Калифорнийски червей.

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Индикативната финансова таблица е структурен елемент на общинския план за развитие. Тя дава числен финансов и времеви израз на предвидените в плана мерки.

Групирани, основните **източници за финансиране** на планираните дейности и проекти са:

- **национални източници**, включващи средствата на държавното финансиране – републикански бюджет, общински бюджети, от търговски дружества с държавно и общинско участие и финансиране от частни търговски дружества ;
- **средства по Инвестиционната програма за развитие на районите за целенасочено развитие**, която ще включва средства за развитие на тези райони, разпореждана от Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Община Върбица ще бъде един от районите за растеж и по този начин общината ще бъде избираема по тази програма;
- **средства с източник Европейския съюз** – предприсъединителни фондове Фар, САПАРД и ИСПА до началото на 2007г.; Структурни фондове и Кохезионен фонд, както и останалите инициативи на Общността - след приемането на страната ни за пълноправен член на ЕС (
- **безвъзмездни средства от други източници и донорски програми.**
- **привлечени средства** чрез кредитни инструменти и инвестиционни фондове

Както всички общини, така и община Върбица трябва да разчита на собствения си капацитет и ресурси за финансиране подготовката на проекти и тяхното съфинансиране. От една страна, това означава при съставянето на годишните бюджети да се определят приоритети и да се отпускат средства за разработване и съфинансиране на приоритетни проекти. От друга страна това налага възприемане на активна позиция от общината за мобилизиране на ресурси чрез създаване на партньорства както с НПО, така и с частни фирми и/или други общини, т.е. чрез обединяване на средства.

Продължаването на процеса на финансова децентрализация и предоставяне на по-голяма автономност на местните власти ще допринесат за повишаване на капацитета на общините, в т.ч на община Върбица за усвояване на средства по Европейските фондове. Освен това се предвиждат и други мерки за утвърждаване на финансовата децентрализация, напр.:

- Разработване на законови процедури, регламентиращи правомощията на общините да емитират дълг: процедури по обезпечаване, получаване и оповестяване на кредитен рейтинг, публичност и отчетност на операциите;
- Стимулиране развитието на общинските кредитни пазари;
- Даване на автономност на местните власти при въвеждането на преференции за инвеститорите (от гледна точка на местните данъци и такси, развитие на инфраструктурата и т.н.) - за насърчаване инвестиционната дейност в общините и предвид процеса на финансовата децентрализация. С действието се цели стимулиране на състезателния характер при привличането на инвеститори от отделните общини.

Всички тези мерки ще доведат до нови възможности за финансиране и разработване на проекти и привличане на инвестиции от местните власти.

За да се осигури постоянното частно съфинансиране на дейностите, финансирани от Структурните фондове, ще се обърне внимание на мерките по Оперативните програми, където се изисква частно съфинансиране. Предвижда се създаването на публично-частни партньорства предимно в областта на концесиите при подобряването на базисната инфраструктура.

Прилагането на принципа на публично-частните партньорства за изпълнението и финансирането на задачите на общинското развитие трябва да се разглежда като въпрос от непрекъснато нарастваща степен на значимост. В настоящия момент участието на частния сектор в изпълнението на програмите за общинско развитие е ограничено почти изцяло до съфинансирани проекти с крайни бенефициенти МСП.

Прилагането на принципа на партньорство е само по себе си механизъм за повишаване на капацитета за усвояване на средства на общината. Усвояването на огромните средства по Структурните фондове и фонд Сближаване не би било възможно без да се мобилизират усилията на широк кръг от местни партньори, т.е. на цялата общност за развитие, за разработване и предлагане на голям брой висококачествени проекти. В пазарната икономика финансовите средства са съсредоточени основно в частния сектор. Здравите местни партньорства с частния сектор откриват пътя към частно съфинансиране, с което се осигуряват допълнителни средства за местни проекти.

В рамките на този общински план за развитие са предвидени два планови периода – първият включва изпълнението на мерки със срок до 2006 г. (включително и такива по плана 2000-2006); вторият период обхваща новия програмен период – от 2007 до 2013 г. – това е периодът, в който ще се разчита и на структурните фондове на ЕС. До края на първия условен етап общината би трябвало да е подготвила и създала основния набор от стратегически документи – мерки, програми и проекти, стартиращи през 2007 г. Създадената до тогава “банка” проекти е решаваща за реализиране на инвестиционната част от програмата.

Но е наложително, да се приложат неотложни мерки за повишаване на програмния и проектен капацитет на общината, доколкото достъпът до тези финансови източници трябва да зависи от нейната действителна способност да представят ефективни и конкурентни проекти. Местните участници трябва да осъзнаят, че успешното им участие в Структурните фондове на ЕС и програмите, подкрепящи регионалното развитие, ще зависи и от тяхната инициатива, способност за поемане на риск, новаторство и капацитет за изграждане на партньорство.

ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

I. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА

Местната власт има ключова роля при изпълнението на амбициозните стратегически цели. От формулираните цели произлиза сложен комплекс от мерки/задачи, излизаци откъд рутинните задължения и капацитет на общинската администрация.

Това налага укрепване на създаденото специализирано звено в администрацията по Стратегическо планиране и развитие на принципа на партньорство. Публичността на общинския план за развитие не трябва да е формална. Активното привличане на бизнеса и неправителствения сектор е необходимо условие за реализация на предвидените мерки и проекти. Липсващият ресурс от идеи, компетенции, мотивация и пари се съдържа в местната общност. По повод изпълнението на плана, този ресурс трябва да бъде мобилизиран. Освен това е необходимо да се предприемат мерки за повишаване на общия капацитет на общинската администрация, както и на партньорите на общинското развитие.

Изпълнението на общинския план за развитие ще се реализира по **два канала**. Първият основен канал е чрез **включване на мерки и проекти на общинския план в плановете за развитие на районите за планиране и като следваща итерация на плановия и програмен процес – в Националната оперативна програма за регионално развитие 2007-2013 г.**

Вторият основен канал е чрез мотивирани действия на местната власт в партньорство с частния бизнес и неправителствения сектор да реализира друга значителна част от мерките и проектите със собствени средства.

Прилагането на принципа на публично-частно партньорство е основата за постигането на резултати по реализацията на плана и по двата канала.

Кметът на общината, освен че организира изработването на Общинския план за развитие и на програмата за реализацията му и ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет, ръководи, организира и

контролира дейността по изпълнението на Програмата за реализация на Общинския план за развитие, представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на Програмата за реализация на Общинския план за развитие за одобряване от Общинския съвет, осигурява публичност и прозрачност на Общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му. Освен това като член на Областния съвет за развитие кметът на общината има възможност да влияе върху определянето на мерките и проектите, които ще бъдат включени и финансирани от Националната оперативна програма за регионално развитие. В своята дейност кметът ще бъде подпомаган от цялата **общинска администрация.**

Изградената консултативна група за партньорство между обществения/частния сектор по проблемите на развитието на общината заедно с Комисиите на **Общинския съвет** ще оказват помощ при осъществяването на местната икономическа политика и ще упражняват надзор на системата за мониторинг на Общинския план.

II. МОНИТОРИНГ/НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ

Мониторингът е систематично събиране, анализ и използване на информация, необходима за управлението и вземането на решения в процеса на работата по изпълнение на Общинския план. По този начин може да се сравни реалният напредък по изпълнението на плана с предварително планираните дейности. Мониторингът е част от регулярното управление на прилагането на плана и изпълнява основна функция: **обратна връзка и предотвратяване на рисковете пред изпълнението на предвидените дейности и в резултат на това, на стратегическата цел и приоритетите.**

Ако трябва да се направи ясно **разграничение между мониторинг и оценка**, може да се каже, че “оценката започва там, където свършва мониторингът”, че оценката се фокусира върху ефектите, постиженията и изпълнението, докато мониторингът е насочен главно към ресурсите, дейностите, продуктите и отчасти - резултатите, както и че мониторингът трябва да се схваща по-скоро като текуща, постоянна дейност, докато оценяването е предимно, но не постоянна дейност. Мониторингът преди всичко дава информация, докато оценката “преценява” тази информация.

Наблюдението на изпълнението на плана се извършва от специализирана група към основната изпълнителна институция – звеното по Стратегическо планиране. Групата за наблюдение:

- разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- периодично извършва преглед на постигнатия напредък;
- разглежда резултатите от изпълнението на мерките и степента на достигането на целите;

- разглежда резултатите от междинната оценка, ако такава е възложена;
- ежегодно подготвя доклад за изпълнението на плана, който кметът внася в Общинския съвет;
- прави предложения за усъвършенстване на плана, както и за преразпределяне на средствата по мерките, програмите и проектите.

Наблюдението и оценката следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината /настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции/. Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана.

Предложената по-долу система от количествени и качествени индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на плана отговаря на средните изисквания: стремеж към количествено представени индикатори, т.е измерими, систематизирани, стандартизирани с изискванията на Евростат, съпоставими, както и да се допълват от система от данни, която да осигурява периодичното им набиране, верификация на информацията, достъп до тях.

III. АКТУАЛИЗАЦИЯ

Настоящият план е отворена система. Веднъж приет, той би трябвало да остане относително “твърд” в стратегическата си насоченост и цели, но отворен и гъвкав – по отношение на мерките и проектите.

ОПИСАНИЕ НА МЕРКИТЕ

ПРИОРИТЕТ: “Повишаване качеството на живот чрез създаване на благоприятни условия за развитие на човешките ресурси в община Върбица”								
Сумите са в хил. €								
Мярка	Индикатор за постигането	Срок за постигане	Отговорна институция	Необходими средства	Източници на финансиране			
					Средства на местните власти	Средства от ЕС, държавния бюджет	Фондове на друга чуждестр. помощ	Частни средства
<i>Мярка: “Ремонт на сградите на ЦДГ и училищата в община Върбица”</i>	Брой ремонтиран и учебни заведения	2007 - 2013	Община Върбица	3 000 €	100 €	400 €	2 500 €	0 €
<i>Мярка: “Подобряване и осъвременяване на материалната база в учебните заведения”</i>	Брой учебни заведения с подобрена материална база	2007 - 2013	Община Върбица	1 500 €	100 €	300 €	100 €	0 €
<i>Мярка: “Изграждане на образователен и квалификационен център за обучение на лица в неравностойно положение”</i>	Изграден квалификационен център	2007 - 2013	Община Върбица	500 €	20 €	100 €	380 €	0 €
<i>Мярка: “Постигане на посещаемост на учебните занятия в СОУ “Паисий Хилендарски” гр.Върбица”</i>	Процент повишена посещаемост	2007 - 2013	Община Върбица	550 €	10 €	50 €	490 €	0 €
<i>Мярка: “Обособяване на професионални паралелки в СОУ “Паисий Хилендарски” гр. Върбица”</i>	Брой обособени професионални паралелки	2007 - 2013	Община Върбица	300 €	5 €	50 €	220 €	25 €
<i>Мярка: “Подобряване на материално - техническата база в здравните заведения”</i>	Брой нови и реконструирани здравни заведения	2007 - 2013	Община Върбица	200 €	20 €	0 €	180 €	0 €
<i>Мярка: “Подобряване</i>	Брой нови и реконструирани	2007 - 2013	Община Върбица	600 €	20 €	80 €	500 €	0 €

<i>материално - техническата база за спорт и физкултура</i>	ани спортни бази		и НПО						
<i>Мярка: "Стимулиране на труда и заетостта на хора в неравностойно положение, чрез промяна на обществената нагласа и представяне на добрите практики за професионална реализация"</i>	Брой проведени мероприятия и семинари	2007 - 2013	Дирекция "Социално подпомагане" и Община Върбица	150 €	0 €	25 €	125 €	0 €	
<i>Мярка: "Създаване на фонд за подпомагане на хора в неравностойно положение"</i>	Създаден фонд	2007 - 2013	Община Върбица	500 €	10 €	0 €	440 €	50 €	
<i>Мярка: "Изграждане на дом за възрастни хора"</i>	Дом за възрастни хора	2007 - 2013	Община Върбица	800 €	30 €	200 €	500 €	70 €	
<i>Мярка: "Ремонт на сградите и подобряване на материално - техническата база на читалищата в община Върбица"</i>	Брой читалища	2007 - 2013	Община Върбица и НПО	835 €	35 €	100 €	700 €	0 €	
<i>Мярка: "Възстановяване на ролята на читалищата в духовния и обществен живот на местното население"</i>	Брой интернет центрове в читалищата и проведени курсове	2007 - 2013	Община Върбица и НПО	100 €	5 €	10 €	85 €	0 €	
<i>Мярка: "Насърчаване на етно - културните традиции"</i>	Брой етнопразници и състави	2007 - 2013	Община Върбица	200 €	20 €	30 €	140 €	10 €	
<i>Мярка: "Обогатяване на културната дейност с обвързаното ѝ с културно историческото наследство"</i>	Музейни сбирки, нови паметници, чешми	2007 - 2013	Община Върбица и НПО	250 €	10 €	90 €	150 €	0 €	
<i>Мярка: "Повишаване на качеството на културния продукт"</i>	Закупени инструменти и реквизит	2007 - 2013	Община Върбица и НПО	300 €	15 €	15 €	270 €	0 €	

Мярка: "Популяризиране местното културно наследство и бит извън пределите на общината и страната чрез международни контакти"	Брой организиран и и участие	2007 - 2013	Община Върбица и НПО	600 €	5 €	50 €	500 €	45 €
Мярка: "Организиране на обучения с цел повишаване уменията на служителите в сферата на публичните услуги"	Проведени курсове за квалификац ия и преквалифи кация, стажантски програми	2007 - 2013	Община Върбица	7 €	0 €	0 €	7 €	0 €
Мярка: "Организиране на обучения с цел повишаване капацитета на общинската администрация и общността за разработка на проекти и мобилизиране на ресурси в подкрепа на местното развитие"	Проведени курсове за квалификац ия	2007 - 2013	Община Върбица	8 €	1 €	0 €	7 €	0 €
Мярка: "Предлагане на услуги за гражданите по електронен път"	Създаден web сайт	2007 - 2013	Община Върбица	2 €	0 €	0 €	2 €	0 €

ПРИОРИТЕТ:"Изграждане на нова и рехабилитация на изградената техническа и социална инфраструктура на територията на общината"

Сумите са в хил. €

Мярка	Индикагор за постигането	Срок за постигане	Отговорна институция	Необходими средства	Източници на финансиране			
					Средства на местните власти	Средства от ЕС, държавния бюджет	Фондове на друга чуждестр. помощ	Частни средства
Мярка: "Изграждане на канализация на територията на община Върбица"	Км канализация	2007 - 2013	Община Върбица	16 000 €	140 €	210 €	15 650 €	0 €
Мярка: "Реконструкция и изграждане на"	Км. водопроводна мрежа	2007 - 2013	Община Върбица	11 100 €	50 €	50 €	11 000 €	0 €

<i>допълнително водоснабдяване в населените места в общината</i>								
<i>Мярка: "Изграждане на пречиствателна станция за отпадни води за гр. Върбица"</i>	ПСОВ	2007 - 2013	Община Върбица	8 520 €	20 €	0 €	8 500 €	0 €
<i>Мярка: "Газифициране на гр. Върбица"</i>	Км. Изградена газификация	2007 - 2013	Община Върбица	5 000 €	100 €	0 €	0 €	4 900€
<i>Мярка: "Подмяна на ел. проводниците с ниско напрежение и осветителните тела с енергоспестяващи ел. крушки на уличното осветление, изграждане на подстанция и трафопости във всички населени места"</i>	Брой подновени осветителни тела	2007 - 2013	Община Върбица	200 €	20 €	0 €	180 €	0 €
<i>Мярка: "Обновяване и доизграждане на уличната пътна и пешеходна инфраструктура във всички населени места в община Върбица"</i>	Км асфалтова настилка	2007 - 2013	Община Върбица, бизнес	3 000 €	100 €	300 €	2 500 €	100 €
<i>Мярка: "Изграждане на инфраструктура в индустриалните зони на гр. Върбица"</i>	Км инфраструктура	2007 - 2013	Община Върбица, бизнес	1 200 €	100 €	0 €	1 000 €	100 €
<i>Мярка: "Обновяване и доизграждане на междуселищната пътна мрежа на територията на общината"</i>	Км асфалтова настилка	2007 - 2013	Община Върбица	3 000 €	100 €	0 €	2 900 €	0 €
<i>Мярка: "Изготвяне на устройствени планове на населените места и курортен комплекс"</i>	Брой планове	2007 - 2013	Община Върбица	800 €	10 €	0 €	790 €	0 €
<i>Мярка: "Санитаране на обществени сгради за повишаване на"</i>	Брой санирани обществени сгради	2007 - 2013	Община Върбица	1 300 €	100 €	100 €	1 000 €	100 €

<i>енергийната ефективност</i>								
ПРИОРИТЕТ: "Създаване на устойчив икономически растеж, повишаване на конкурентноспособността на икономиката в общината в регионален план"								
Сумите са в хил. €								
Мярка	Индикатор за постигането	Срок за постигане	Отговорна институция	Необходими средства	Източници на финансиране			
					Средства на местните власти	Средства от ЕС, държавния бюджет	Фондове на друга чуждестр. помощ	Частни средства
Мярка: "Информирание на селскостопанските производители относно стандартите за екологична селскостопанска продукция"	Повишена производителност и нови насаждения	2007 - 2013	Община Върбица	5 €	1 €	0 €	4 €	0 €
Мярка: "Създаване и сертифициране на еко-зони за производство на селскостопанска продукция"	Брой еко-зони	2007 - 2013	Община Върбица	10 €	0 €	0 €	10 €	0 €
Мярка: "Създаване на масиви с трайни насаждения - вишни, малини, къпини и лозя"	Брой новосъздадени или възстановени трайни насаждения	2007 - 2013	Община Върбица	10 000 €	0 €	0 €	7 000 €	3 000 €
Мярка: "Стимулиране развитието на животновъдството - овцевъдство и говедовъдство"	Повишена производителност	2007 - 2013	Община Върбица	30 €	0 €	0 €	30 €	0 €
Мярка: "Повишаване информираността на бизнеса относно възможностите за финансиране на проекти и програми от европейските фондове"	Проведени срещи и публични обсъждания	2007 - 2013	Община Върбица	100 €	5 €	0 €	90 €	5 €
Мярка: "Повишаване качеството на	Проведени курсове за квалификац	2007 - 2013	Община Върбица	70 €	2 €	10 €	52 €	6 €

<i>човешкият капитал и постигане съответствие на квалификацията му с пазара на труда</i>	ия и преквалификация, стажантски програми							
<i>Мярка: "Стимулиране създаването на малки предприятия за преработка на селскостопанска и горскостопанска продукция на територията на общината"</i>	Брой предприятия	2007 - 2013	Община Върбица	200 €	0 €	0 €	200 €	0 €
<i>Мярка: "Разработване на система от мерки за подпомагане стартирането на нов бизнес"</i>	Брой нови фирми	2007 - 2013	Община Върбица	20 €	2 €	3 €	15 €	0 €
<i>Мярка: "Развитие на селския туризъм"</i>	Новоразкрит и селски къщи, предлагащи тур. услуги	2007 - 2013	Община Върбица	300 €	0 €	0 €	200 €	100 €
<i>Мярка: "Развитие на Курортен комплекс гр. Върбица и създаване на места за къмпинг и екопътеки"</i>	Развит КК	2007 - 2013	Община Върбица	1 000 €	0 €	0 €	1 000 €	0 €
<i>Мярка: "Изграждане на информационен туристически център в гр. Върбица и организация на информационното обслужване"</i>	Един център	2007 - 2013	Община Върбица	400 €	30 €	0 €	370 €	0 €
<i>Мярка: "Организиране на националното честване на 1200 години от битката при Върбишкия проход през 2011 година и изграждане на паметник"</i>	Изграден паметник	2007 - 2013	Община Върбица	7 €	0 €	0 €	7 €	0 €
<i>Мярка: "Провеждане на постоянна информационна кампания на община Върбица за рекламиране на"</i>	Издадени каталози и брошури, рекламни материали	2007 - 2013	Община Върбица	60 €	6 €	0 €	48 €	6 €

<i>нейните възможности и силни страни за инвестиции, отдих и туризъм</i>								
Приоритет: "Подобряване на параметрите на околната среда, запазване на екологичното равновесие и повишаване екокултурата на населението"								
Сумите са в хил. €								
Мярка	Индикагор за постигането	Срок за постигане	Отговорна институция	Необходими средства	Източници на финансиране			
					Средства на местните власти	Средства от ЕС, държавния бюджет	Фондове на друга чуждестр. помощ	Частни средства
Мярка: <i>"Ликвидиране на нерегламентираните сметници на територията на община Върбица"</i>	Брой	2007 - 2013	Община Върбица	2 000 €	100 €	0 €	1 900 €	0 €
Мярка: <i>"Организиране на разделно сметосъбиране на битовите отпадъци"</i>	Брой населени места	2007 - 2013	Община Върбица	600 €	5 €	25 €	560 €	10 €
Мярка: <i>"Изграждане на претоварна станция за битови отпадъци във връзка с регионално депо Омуртаг"</i>	Изградена претоварна станция	2007 - 2013	Община Върбица	800 €	0 €	800 €	0 €	0 €
Мярка: <i>"Възстановяване и разширяване на зелените и паркови площи във всички населени места"</i>	м ² и брой засадени дървета и храсти	2007 - 2013	Община Върбица	200 €	50 €	0 €	150 €	0 €
Мярка: <i>"Оползотворяване на селскостопанските отпадъци, чрез преработването им в биотор"</i>	Брой стопанства	2007 - 2013	Община Върбица	395 €	0 €	0 €	360 €	35 €